

Rapport deputaten kerkmuziek

“Een nieuw lied voor de Heer, in uw mond, in uw taal...”

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Harderwijk 2011

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

1	Inleiding	3
2	Deputaatschap	4
3	Opdrachten van de GS Zwolle-Zuid 2008 en uitvoering op hoofdlijnen	4
4	Uitvoering	6
	ISK en nieuwe Liedboek	8
	Verder werken aan eigen bundel	8
	Afronden van de selectie uit het oude Liedboek	9
	Handreiking Opwekking	9
	Overige opdrachten	11
5	Conceptbesluiten	13
	Bijlagen	
1.	Opdrachten van GS Zwolle-Zuid 2008	15
2.	Overzicht traject nieuw kerkboek	17
3.	Overzicht van in tweede lezing vast te stellen liederen	18
4.	Lijst van 49 voorgestelde liederen uit het Liedboek voor de kerken	20
5.	Toelichting op de voorgestelde liederen uit het Liedboek	21
6.	Voorwerk aanvulling selectie Opwekking	39
7.	Brief aan de kerken	39

‘Een nieuw lied voor de Heer, in uw mond, in uw taal’

Het is de versregel die als motto boven elke agenda van onze vergaderingen is blijven staan. Omdat zo mooi onder woorden wordt gebracht wat onze opdracht en onze inzet is gebleven, ook in de periode sinds de synode van Zwolle – Zuid. Wel is de blikrichting wat verschoven. Naast een laatste selectie uit het Liedboek voor de Kerken heeft het werk aan het nieuwe Liedboek, dat in 2012 zal verschijnen, aandacht van ons gevraagd. We doen daar in dit rapport verslag van. Verder is een aantal liederen uit de bundel Opwekking aan de kerken aanbevolen om te gebruiken is bijzondere diensten. Het vloeit allemaal voort uit datzelfde doel van ons werk: dat we als mensen van onze eigen tijd, in verstaanbare taal, en in verbondenheid met de kerk wereldwijd en van alle eeuwen, Gods lof kunnen zingen. In het besef dat de Heilige troont op de lofzangen van zijn volk (Ps. 22: 4).

‘Uit de diepte roep ik tot U, HEER’

Zingen voor God is niet beperkt tot de toppunten van het leven en het geloof. Minstens zo vaak klinken liederen in de nacht (Ps. 42: 9) of zelfs vanuit de cel (Hand. 16: 25), wordt tot God geroepen door een mens die in de put zit (Ps. 130: 1). Het mooie van de psalmen maar ook van andere kerkliederen is dat ook de donkere tonen van nood en dood, schuld en boete, stem krijgen. De oproep van achtereenvolgende synodes om de psalmen een prominente plek in de gereformeerde eredienst te blijven geven, en de waarschuwing tegen ‘onbijbelse overwinningstheologie’ die soms in liederen uit de bundel Opwekking wordt gesignaleerd, staat tegen die achtergrond. Een goede liedbundel dient plek te geven aan heel uiteenlopende stemmingen en gevoelens, en liederen te bevatten die geschikt zijn voor de hoogtepunten en dieptepunten in het leven van de gelovigen. Als deputaten hebben we ook zelf ervaren dat God met zijn kinderen soms een moeilijke weg gaat. Na de zomervakantie van 2009 moest onze zeer gewaardeerde voorzitter, ds. Johan Schelling, laten weten dat hij vanwege zijn gezondheid zijn werk en ook zijn activiteiten binnen het deputaatschap, voor onbepaalde tijd moest neerleggen. Voor hem en zijn gezin een moeilijke tijd, en voor ons als deputaatschap een teleurstelling. Ds. Schelling heeft daarom ook niet kunnen meedenken over en meeschrijven aan dit rapport. We kunnen momenteel niet overzien of zijn afscheid als deputaat kerkmuziek – hij is in 2011 aftredend - definitief is. We willen in elk geval nu al onze grote dankbaarheid en waardering uitspreken voor het vele werk dat Johan sinds 1999 heeft willen en kunnen verzetten als deputaat en als voorzitter. Geve de Here hem en zijn gezin de zo verlangde nieuwe morgen.

‘Met alle heiligen ...’

Ons werk gedurende de afgelopen periode heeft zich sterk gekenmerkt door voorlopigheid en onzekerheid. In de opdrachten van de Generale Synode van Zwolle- Zuid lag een overigens niet te vermijden tweesporenbeleid besloten. Enerzijds werd het besluit genomen dat de Gereformeerde Kerken toetreden tot de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied (ISK) en voluit gaan participeren in het project ‘Een nieuw Liedboek’. Anderzijds werden opdrachten geformuleerd om de selectie van liederen uit het (oude) Liedboek af te ronden, en verder te werken aan de ‘eigen’ gereformeerde gezangenbundel (o.m. door opvulling van nog aanwezige ‘witte vlekken’). Hoe wij met deze spanning zijn omgegaan en hoe de opdrachten zijn uitgevoerd, willen we in ons rapport verantwoorden. We hopen en bidden dat God het werk dat is gebeurd en dat nog zal gaan gebeuren wil zegenen. Opdat wij ‘met alle heiligen’ Gods heil mogen delen en mogen bezingen.

2 Deputaatschap

De GS Zwolle-Zuid 2008 (her)benoemde acht deputaten: musicologen, neerlandici en theologen, te weten:

Primi:	aftredend
P. Bareman, Zwolle	2014
P. van den Berg, Staphorst	2014
D.J. Boer, Hoevelaken	2011
mevr. M.J.G. Douma, Amersfoort	2014
B.G. Droogsma, Almelo	2011
H. Ophoff, Dalfsen	2011
Joh. A. Schelling, Venlo	2011
H. van Veen, Zuid-Scharwoude	2011

Secundus:

M.A. de Niet, Harkstede aftredend 2014

De GS Zwolle-Zuid 2008 benoemde de leden, die na het overlijden van Henk Kisteman in 2007 werkzaam waren voor deputaten kerkmuziek, allen voor een nieuwe periode.

Ds. Johan Schelling moest in oktober 2009 om gezondheidsredenen zijn deputatenwerk tijdelijk neerleggen. Ds. Henk van Veen nam vanaf die tijd het voorzitterschap over.

3 Opdrachten van de GS Zwolle-Zuid 2008 en uitvoering op hoofdlijnen

Opdrachten van de Generale Synode Zwolle- Zuid

De synode gaf het deputaatschap de volgende opdrachten mee:

1. bij de ISK het verzoek in te dienen om als kerken lid te mogen worden en zo deel te kunnen nemen aan de samenstelling van het nieuwe liedboek, en de volgende synode te rapporteren over de manier waarop het lidmaatschap en de deelname aan het project is ingevuld;
2. de nog niet eerder gepresenteerde en beoordeelde liederen uit het Liedboek voor de Kerken alsnog te beoordelen;
3. verder te werken aan de gezamenlijke eigen gezangenbundel, met als gewijzigd tijdspad: in 2011 rapportage over de contouren en de voortgang van het nieuwe liedboek en zo mogelijk over de consequenties voor de eigen gezangbundel'; en in 2014 rapporteren over het resultaat van het nieuwe liedboek en een definitief voorstel doen over onze eigen gezangenbundel;
4. de kerken ondersteunen bij het in gebruik nemen van nieuwe liederen en daarbij onder andere te wijzen op het belang van de psalmen, en van de vele liederen die de kerken mogen maar niet hoeven te gebruiken;
5. van tijd tot tijd te overleggen met deputaten eredienst, onder meer over samenvoeging van beide deputaatschappen na de komende synode;
6. de contacten met deputaten van CGK en NGK te onderhouden;
7. een beperkt aantal liederen uit de bundel Opwekking te selecteren die door de kerken kunnen worden gebruikt in bijzondere erediensten en/of op bijzondere momenten in de liturgie; en ook een definitieve handreiking voor het gebruik van de bundels Opwekking vast te stellen en aan de kerken aan te bieden;
8. de kerken te dienen met een handreiking met het oog op het gebruik van Psalmen voor nu.

In Bijlage 1 is de volledige tekst van het besluit van de G.S. Zwolle-Zuid opgenomen.

Doelstelling hele traject

De Generale Synode van Ommen besloot in 1993 deputaten erediensdienst aan te stellen met als een van de opdrachten “onderzoek te doen naar de wenselijkheid en mogelijkheid van de gezangbundel, met bezinning op de uitgangspunten waaraan een dergelijke uitbreiding moet voldoen”. Daarmee werd het startsein gegeven voor een traject dat nog altijd niet tot voltooiing is gekomen, en wat misschien ook wel niet definitief voltooid zal worden, omdat de tijd niet stilstaat en de lof op God ook als het goed is nooit zal stollen laat staan verstommen. Sinds dat besluit van ‘Ommen’ is veel gebeurd en veel veranderd. Er is bezinning op gang gekomen over liturgie en kerklied. Er zijn liederen geselecteerd om gezongen te worden in de gereformeerde erediensdienst en daarbuiten, zowel uit het Liedboek voor de Kerken, als ‘uit eigen kring’ (luek) en ‘uit andere bron’ (luab). Er zijn ook veel bezwaren tegen vrijgegeven liederen ingebracht en door achtereenvolgende synodes beoordeeld en meestal weerlegd maar soms ook toegestemd. In 2006 zag een uitgebreid Gereformeerd Kerkboek het licht met 174 gezangen plus nog een aantal ‘liturgische gezangen’. De G.S. van Zwolle- Zuid gaf opnieuw een aantal liedboekliederen vrij, en enkele tientallen andere liederen, die niet in een aanvullend bundeltje werden gepubliceerd maar waarvoor de kerken zijn aangewezen op de bronnen waaruit die liederen zijn geput. Ook hebben deputaten volgens besluit van dezelfde synode een beperkt aantal liederen uit de bundels ‘Opwekking’ als geschikt voor bijzondere diensten of bijzondere momenten in de liturgie aan de kerken aanbevolen. Tenslotte is besloten te gaan participeren in het tot stand komen van een nieuw liedboek dat in 2012 gereed moet komen. In grote lijnen is dit de ontwikkeling vanaf dat besluit in 1993 tot waar we nu zijn. Ook deze periode hebben deputaten gewerkt met dezelfde vier criteria:

1. een goed kerklied is geschikt om te functioneren in een liturgische context, waarbinnen Gods woorden en daden het centrum vormen;
2. een goed kerklied is inhoudelijk in overeenstemming met de Schrift;
3. een goed kerklied wordt wat betreft de taalkundige en muzikale vorm gekenmerkt door stijl en kwaliteit. Het kent een goede woord-toon-verhouding;
4. een goed kerklied is bruikbaar en toegankelijk voor mensen uit de huidige tijd en cultuur. De doelstelling is gelijk gebleven: de kerken voorzien van liederen waarin zij God kan loven, in de taal van vandaag, samen met ‘alle heiligen’. Het tijdpad en de route is wel verschoven. Aanvankelijk was de bedoeling dat de GS van 2008 de laatste selectie liederen zou beoordelen en de GS van 2011 die liederen in 2e lezing zou goedkeuren. Daarna zou een lijst van liederen worden aangelegd die naast de vastgestelde bundel in de kerken gezongen zouden kunnen worden. Door het ISK-besluit is de einddatum waarop over de bundel beslist zal worden verschoven, en is gekozen voor een tweesporenbeleid: meewerken aan het nieuwe liedboek en doorwerken aan het eigen kerkboek.

Tweesporenbeleid

Daarover kunnen we kort zijn. We hebben er al even op geattendeerd dat sinds de besluiten van de G.S. Zwolle-Zuid het traject richting een nieuwe gezangenbundel tot de synode van 2014 over twee sporen zal lopen. Het ene spoor is dat van het liedboek dat in 2012 klaar zal zijn. Daarover zal de GS van 2014 een definitief besluit kunnen nemen, op grond van het rapport dat deputaten in 2014 moeten uitbrengen over het resultaat van het nieuwe liedboek. Het andere spoor is dat van de ‘eigen’ gezangbundel. Deputaten hebben de opdracht in 2014 ook een definitief voorstel te doen over de eigen gezangenbundel. Er zal bekeken moeten worden waar nog lacunes zijn in die gezangbundel en hoe die kunnen worden opgevuld. Mocht het nieuwe liedboek uiteindelijk niet of niet geheel worden aanvaard, dan gaan de kerken verder met de eigen bundel, al of niet aangevuld met de al eerder vrijgegeven gezangen uit het ‘oude’ liedboek. Maar ook als wel wordt gekozen voor het nieuwe liedboek, bestaat de mogelijkheid dat daarnaast een beperkt Gereformeerd Kerkboek in gebruik blijft, met liturgische formulieren en liederen die in de Gereformeerde Kerken graag worden gezongen en die geen plaats hebben gekregen in het nieuwe liedboek. Een en ander onderstreept de voorlopigheid en de onzekerheid die het werk van ons als

deputaten er niet makkelijker op heeft gemaakt. In het vervolg zullen we verantwoorden wat de consequenties geweest zijn voor de uitvoering van de ons gegeven opdrachten, met name ten aanzien van de huidige eigen gezangenbundel en de eventuele aanvulling daarvan met nieuwe liederen. We zijn van mening dat pas als meer duidelijkheid zal komen over de inhoud van het nieuwe liedboek ook duidelijk zal worden of er nog behoefte is aan een eigen gezangenbundel naast of in plaats van dat liedboek. Onze opvolgers zullen die taak moeten gaan oppakken, om de synode van 2014 met voorstellen te dienen.

4 Uitvoering

ISK en nieuwe Liedboek

Werkwijze: bestuur, supervisoren, klankbordgroep

Deputaten hebben uitvoering gegeven aan het besluit (2) van de GS van Zwolle-Zuid en aan het bestuur van de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied (ISK) verzocht om lid te mogen worden en zo deel te kunnen nemen aan de samenstelling van het nieuwe liedboek. Het ISK heeft hiermee ingestemd. Hieronder rapporteren we hoe het lidmaatschap en de deelname aan het project vorm heeft gekregen (besluit 2b1).

Deputaten hebben een bestuurslid gezocht en gevonden in Jetze Baas; daar zijn we blij mee. Elk deelnemend kerkgenootschap levert een bestuurslid. Verder hebben deputaten Jannes Munneke en Bob Vuijk bereid gevonden om als supervisoren mee te werken aan het nieuwe liedboek. Deputaten kerkmuziek zijn zelf als klankbordgroep gaan functioneren. De werkwijze voor het nieuwe liedboek ligt vast en staat onder leiding van ds. Pieter Endedijk (van de PKN). Er zijn werkgroepen gevormd die liederen selecteren. De acht werkgroepen zijn:

1. Psalmen,
2. Revisie gezangen Liedboek,
3. Nieuwe Nederlandse liederen,
4. Buitenlands materiaal.
5. Kinder-, jeugd- en tienerliederen,
6. Liturgica,
7. Overige zangvormen,
8. Gebeden en teksten.

In een strak tijdschema hoopt men in 2012 het nieuwe liedboek klaar te hebben.

Tijdens een presentatie op 31 oktober 2009 over het nieuwe liedboek werd ook de naam bekend gemaakt: "Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk". Dit geeft tegelijk treffend de bedoeling weer: meer dan een liedboek voor in de kerk, ook voor thuis. En het gaat om meer dan liederen alleen, ook om gebeden. Zie verder voor informatie op www.liedboek.nl.

Op de lijst van medewerkers stonden overigens uit onze kerken al als adviseur dr. Jan Smelik en Anje de Heer bij de werkgroep Psalmen en Dirk Zwart bij de werkgroep Nieuwe Nederlandse liederen.

Via supervisoren zijn deputaten kerkmuziek bij de ontwikkeling van het nieuwe liedboek ook praktisch betrokken. Maar de inbreng is beperkt als klankbordgroep. Vier keer wordt een eerste deel van die selectie via de supervisoren naar de klankbordgroepen gestuurd, met het verzoek om daarop te reageren. Dat gaat om een globale reactie, niet om een reactie per lied. Het is de bedoeling om vanuit een bepaald 'leesperspectief' te reageren; wij kozen voor het leesperspectief: vanuit de gereformeerde kerken vrijgemaakt. De supervisoren bekijken zo zelf de toegestuurde liederen, de deputaten als klankbordgroep. En in een gezamenlijke vergadering bespreken we de liederen. De supervisoren sturen een kort verslag van deze bespreking naar de projectleider, ds. Endedijk. Op deze wijze werken we mee en zijn we betrokken. Al weten we niet wat er met de opmerkingen gebeurt. We weten wel dat niet alle liederen van te voren aan de klankbordgroepen worden voorgelegd.

De kerken hebben we op de hoogte gehouden door in de nieuwsbrieven ook te schrijven over het nieuwe liedboek, wanneer daar wat over te melden valt. Meer directe betrokkenheid is niet mogelijk, in deze wordingsfase.

Contouren van het nieuwe Liedboek

Hier valt op dit moment weinig méér van te zeggen. De werkwijze zoals uitéengezet in de Nota Nieuw Liedboek (en die in ons rapport aan de vorige GS als bijlage is meegezonden) wordt uitgevoerd. De werkgroepen zijn allemaal met hun eigen rubrieken bezig en dat zegt iets over de contouren van het nieuwe geheel. Maar overzicht hebben we daar nu niet van. Nu we dit schrijven zijn twee porties liederen naar de klankbordgroepen gestuurd voor commentaar. Wat betreft de liederen uit het oude liedboek uit 1973 blijkt de selectie van de werkgroep zeer regelmatig overeen te komen met wat wij als deputaten in de loop der jaren hebben geselecteerd uit het liedboek. Dat is mooi, daarin zitten we geregeld op één lijn. Tegelijk moet gezegd worden dat uit de tot nu toe aan ons als klankbord voorgelegde selectie blijkt dat er ook zeker liederen geselecteerd worden die ons als gereformeerde kerken te 'modern' of te 'vrij' zullen zijn. Dit was ook bekend, gezien de breedte die in de nota Nieuwe Liedboek was benoemd. Toch willen we dit duidelijk in ons rapport aan de GS meenemen: er zullen zeker liederen (en gebeden) in staan waar wij niet blij mee zijn en die wij nooit zouden selecteren. Maar hoeveel of in welke mate daarover kunnen we nog niets zeggen. Uit de rubriek 'buitenlandse liederen' hebben ons regelmatig liederen positief verrast en we kijken uit naar de vertalingen daarvan. Zo wisselt het beeld ook per rubriek. We kunnen nog geen overzicht geven, maar geven zo iets weer van onze indrukken. Het is wachten dus op het resultaat in 2012.

Liedboek 2012 op de GS van 2014

Het resultaat van het nieuwe liedboek zal dus in 2014 op onze GS liggen. Dat roept de vraag op: hoe gaan we daar dan mee om? Hoe bereiden we de besluitvorming voor? We stellen de volgende werkwijze ons voor. En we verzoeken de GS om – als ze daarmee instemt – de werkwijze vast te leggen in een opdracht aan deputaten. Zodra het resultaat van het Liedboek 2012 bekend is, zullen deputaten dit doornemen, beoordelen en voorstellen voorbereiden voor de GS in 2014. We stellen voor dat dit een eerste algemeen besluit zal bevatten om het nieuwe Liedboek in gebruik te nemen. Dit is onze insteek bij de deelname aan het ISK. Stel dat het resultaat ons toch zo tegenvalt dat we niet tot een positief voorstel kunnen komen, dan zouden we in dat geval moeten voorstellen om het nieuwe Liedboek niet in gebruik te nemen. Maar zoals gezegd, dat is niet onze verwachting en insteek. We noemen het om het belang van dit eerste algemene besluit aan te geven. Van zowel de beslissing om het Liedboek wel als niet in gebruik te nemen, zullen we de consequenties en de gevolgen aangeven. Het is goed om ook over de wijze van behandeling van concrete liederen te spreken. De vastgestelde criteria blijven uiteraard van toepassing. Er is wel een groot verschil met de werkwijze tot nu voor onze eigen bundel en de situatie rond het nieuwe liedboek. Voor onze eigen bundel verzamelden we zelf allerlei liederen uit allerlei losse bundels en kregen we liederen rijp en groen toegestuurd; deze liederen werden door ons voor het eerst beoordeeld aan de hand van de criteria. Dat ligt anders voor de liederen in het nieuwe Liedboek. Deze liederen zijn allemaal beoordeeld aan de hand van inhoudelijke, taalkundige en muzikale criteria door deskundige teams en hebben een plek gekregen in een officiële bundel. Welke gevolgen kan dat hebben voor onze beoordeling? Bovendien is het nieuwe Liedboek nadrukkelijk breder bedoeld dan voor gebruik alleen in de eredienst; dat maakt ook dat ons criterium 1 ('geschikt voor gebruik in de eredienst') niet in alle gevallen van toepassing is. Ons inziens mag je verwachten dat de liederen uit het nieuwe Liedboek zullen voldoen aan de criteria 3 en 4 ('goede woord-toon-verhouding' en 'geschikt voor mensen van de huidige tijd en cultuur'). Daarom stellen we voor om niet elk lied langs al deze criteria te leggen. Maar om de deputaten opdracht te geven om bij het eerste algemene voorgesteld besluit rekening te houden met de criteria 1, 3 en 4. Anders ligt het met het criterium 2 ('liederen zijn schriftuurlijk'). Bij de selectie door het ISK voor het nieuwe Liedboek is er zeker ook naar dit criterium gekeken, maar het Liedboek wordt ontwikkeld

voor een grote bandbreedte van kerkelijke stromingen (zie de nota 'Nieuwe Liedboek' pag.13, via <http://www.gkv.nl/kerkmuziek/324/> deputatenrapport 2008 bijlage). Veel liederen zullen wij ook willen en kunnen zingen, maar van een aantal liedteksten zullen wij zeggen dat deze ons inziens niet schriftuurlijk zijn en niet passen in een gereformeerde eredienst. Daarom lijkt het ons goed om deputaten de opdracht te geven om de liederen naar dit criterium te beoordelen, en wel zo dat deputaten aan de synode een lijst voorleggen van liederen die ons inziens naar criterium 2 niet vrijgegeven kunnen worden. Alleen dáárop zullen deputaten dan speciaal kijken. Op de GS van 2014 kan dan over die 'negatieve lijst' beslist worden. In dit licht lijkt het ons ook niet nodig om de liederen eerst in 'eerste lezing' vrij te geven en op een volgende synode in 'tweede lezing'. Deze procedure was zinvol op weg naar een eigen bundel, maar is het niet bij een bestaande bundel. Met het eerste algemene besluit om het liedboek in gebruik te nemen, en met het tweede specifieke besluit over de 'negatieve lijst' zijn de overige liederen voor gebruik in de kerken vrijgegeven. Het is altijd mogelijk om aan een volgende GS te verzoeken om het besluit m.b.t. de 'negatieve lijst' aan te passen, door te verzoeken bepaalde concrete liederen van deze lijst af te halen of toe te voegen door ze naar de norm van de Schrift te beoordelen. Op deze wijze kunnen de liederen uit het nieuwe Liedboek door de GS vrijgegeven worden, naar artikel 67 van de kerkorde: "In de eredienst zullen de psalmen gezongen worden in een berijming die door de generale synode is aanvaard en verder de gezangen die de synode heeft goedgekeurd". (In de conceptversie van de nieuwe werkorde staat het zo geformuleerd: "C.3.2: De kerken houden zich aan de generale regelingen en besluiten inzake bijbelvertaling, kerklied en orden van dienst"). Als aanvullende argumentatie kan erop gewezen worden dat het voor de voorgaande synoden een zware klus was om lied voor lied een lied vrij te geven. Deze werkwijze was vergadertechnisch lastig en voor de afgevaardigden moeizaam. In combinatie met de procedureafpraak dat een lied pas als vrijgegeven gold wanneer minimaal 75 % vóór dat lied is, werd de bespreking soms als vermoeiend ervaren. Ons inziens kan de werkwijze bij het nieuwe liedboek dus enigszins anders zijn. Praktisch: we stellen voor om voor het al of niet plaatsen van een lied op de 'negatieve lijst' om tekstinhoudelijke redenen een eenvoudige meerderheid van 50 % vast te stellen. Deputaten zullen niet met een toelichtend pleidooi per lied komen, maar met een argumentatie waarom een x-aantal liederen volgens criterium 2 zouden moeten afvallen. Mogelijk blijkt uit de voorbereiding door deputaten dat het zinvol is om van een aantal liederen waarover wij doorgesproken hebben en die ons inziens toch niet afgewezen hoeven te worden, om daarvan onze overwegingen toe te voegen. Deze werkwijze is voorgesteld in het conceptbesluit 2.

Verder werken aan de eigen bundel

Gevolgen nieuwe Liedboek voor het werken aan de eigen bundel

Het verder werken aan de eigen bundel kwam door het besluit om lid te worden van het ISK in een ander daglicht te staan. Altijd al hadden de synoden beide sporen op het oog: we werken aan een eigen bundel, maar we blijven de ontwikkelingen voor het nieuwe liedboek volgen. Nadat er in 2006 schot in het project nieuwe Liedboek was gekomen besloot de GS in 2008 om aan te haken op dit spoor. Maar beide sporen bleven en blijven in beeld. Allereerst omdat het uiteindelijke resultaat van het Liedboek 2012 nog niet bekend is. Stel (!) dat het resultaat toch niet dát is wat ons als Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) voor ogen staat, dan zal toch verder gewerkt moeten worden aan de eigen bundel. Vandaar de opdracht om hiaten voor een evenwichtige eigen bundel op te vullen. Ten tweede bleef het spoor van een eigen bundel in beeld omdat – ook als we het nieuwe Liedboek wel gaan gebruiken - er behoefte is aan een kleine set liederen van geliefde gezangen en liederen uit eigen kring. Vandaar ook de opdracht om de gevolgen aan te geven van het nieuwe Liedboek voor onze eigen bundel. Van beide opdrachten geldt dat alles wat je er nu aan doet zeer voorlopig is, nu het resultaat van het nieuwe Liedboek nog niet bekend is. We zagen dat in de door ISK toegezonden geselecteerde liederen meerdere liederen een plek hebben in het Gereformeerd Kerkboek en/of die wij ook uit het oude Liedboek selecteerden. Maar het ontbreekt ons nu nog aan voldoende overzicht dat we moesten besluiten de uitvoering van de opdracht op te schorten tot het verschijnen van het Liedboek 2012.

Aan deze opdracht van de synode kunnen deputaten werken wanneer het Liedboek 2012 is verschenen. De tijd tussen het verschijnen en de GS van 2014 is een korte tijd waarin deputaten erg veel werk moeten verrichten, zoals het beoordelen van het nieuwe Liedboek en een voorstel voorbereiden voor het in het gebruik nemen ervan, alsmede het samenstellen van een lijst van liederen die niet passen in de gereformeerde eredienst. En daarbij de consequenties voor de eigen bundel aangeven. Welke liederen willen we naast het nieuwe Liedboek voorstellen om in ons eigen bundel(tje) op te nemen? Ook hier geldt weer dat het verder werken aan de eigen bundel afhankelijk is van de synodebeslissing over het nieuwe Liedboek. Het is door ons nog niet te overzien of het lukt om zowel het nieuwe Liedboek te beoordelen als met een voorstel te komen over de extra eigen liederen. We vragen wel om beide opdrachten, waarbij de eerste prioriteit zal hebben.

Tweede lezing vrijgeven liederen

Deputaten stellen voor om de door de GS in eerste lezing vrijgegeven liederen in tweede lezing vrij te geven. Het gaat om 18 luek-liederen (liederen uit eigen kring) en 46 luab-liederen (liederen uit andere bron). Zie het overzicht in Bijlage 3.

Afronden van de selectie uit het oude Liedboek

Werkwijze

Deputaten Kerkmuziek hebben uitvoering gegeven aan de opdracht van de G.S. Zwolle-Zuid 2008. Zoals staat beschreven in Besluit 3 (a) 'deputaten op te dragen de resterende liederen van het Liedboek voor de Kerken, die nog niet door deputaten zijn gepresenteerd of door de synode zijn beoordeeld, te beoordelen'

Sinds de opdracht van de GS van 1996 hebben deputaten liederen geselecteerd uit het (oude) Liedboek en hebben achtereenvolgende synoden liederen vrijgegeven. Sinds 1999 met een quotum van maximaal 60 liederen per synode. Door dit quotum kwam een aantal liedboekliederen nog niet in beeld. Nu duidelijk is dat het oude liedboek door een nieuw liedboek vervangen zal worden, is het selecteren van liederen uit het huidige liedboek in een ander licht komen te staan. De GS gaf wel de opdracht om de selectie af te ronden. Deputaten hebben vooral gekeken of deze liederen een aanvulling kunnen zijn op het liedrepertoire. Ook nu hanteerden we de vastgestelde criteria. Deputaten sloten aan bij het werk van eerdere deputaten kerkmuziek, die na de GS van Berkel 1996 een indelingscode aanbrachten bij alle liedboekliederen: a = goed, b = nog bespreken, c = afgewezen. Omdat de selectie uit de a- categorie was afgerond, bleef er nog een restant over uit de b- en (eventueel) c- categorie. Dit refereert aan de selectiegeschiedenis waar veel over te vertellen valt, maar wat we hier nu niet doen. We verwijzen naar de beschrijving in het rapport van deputaten kerkmuziek aan de GS van Zwolle Zuid 2008 (§ 6.6.1.2 en Bijlage 2).

Voorgestelde liederen + gevraagde toelichting

Het resultaat van onze laatste selectie bieden wij de G.S. aan ter beoordeling en goedkeuring: in de vorm van 49 liedboekliederen. Zie voor een overzicht van de liederen en een toelichting per lied de Bijlagen 4 en 5.

Tweede lezing vrijgeven liederen

Deputaten stellen de GS. voor om de 63 liedboekliederen, door de GS. Zwolle-Zuid 2008 in eerste lezing vrijgegeven, nu ook in tweede lezing goed te keuren. Zie Bijlage 3.

Handreiking Opwekking

Werkwijze

Deputaten hebben verschillende kerken aangeschreven over het repertoire uit Opwekking dat in die kerken gezongen wordt. De reacties uit de kerken en onze eigen inbreng is de insteek geworden bij de selectie conform onze opdracht van 'een beperkt aantal liederen'. In ons rapport voor de GS van Zwolle-Zuid hebben we geschreven over de plaats die de

'populariteit' heeft en mag hebben bij de omgang met de opwekkingsliederen, en ook wezen we op de relatief grote omloopsnelheid. Daarom wilden we aansluiten bij de praktijk in de kerken om liederen te kiezen die zich bewijzen.

Deze selectie betekent dus zeker niet dat andere opwekkingsliederen afgewezen zijn. Onze opdracht was een beperkt aantal te selecteren voor gebruik in bijzondere diensten en bijzondere momenten in de dienst.

Zo hebben we ook de handreiking geschreven. De GS benoemde bepaalde valkuilen bij de opwekkingsliederen. Dat hebben we uitgewerkt tot een handreiking (paragraaf 1). We hebben geïllustreerd hoe met deze handreiking opwekkingsliederen een goede plek kunnen krijgen binnen de gereformeerde eredienst (paragraaf 2). Zo hopen we de kerken te dienen met een genuanceerd instrumentarium om met deze liederen om te gaan. Pas daarna in paragraaf 3 is onze selectielijst opgenomen. Deels om aan te geven dat ook andere liederen dan de geselecteerde best een geschikte plek zouden kunnen krijgen, deels ook vanwege de praktijk dat een deputatenlijst van synodewege niet altijd en overal in de kerken als regulerend wordt gehanteerd. De handreiking is in concept toegestuurd aan de selectiecommissie van de stichting Opwekking, om hen mee te laten lezen en de gelegenheid te geven voor eventuele opmerkingen. Dat werd gewaardeerd. De definitieve handreiking inclusief de selectielijst is in de zomer van 2009 aan de kerken toegezonden.

De opdracht van GS Zwolle-Zuid spreekt over op korte termijn een 'eerste selectie' liederen uit de bundels Opwekking. De GS sprak van een 'eerste selectie op korte termijn' (besluit 7b), benoemde alvast een 'voorlopige handreiking' (besluit 7c) en gaf deputaten opdracht om een 'definitieve handreiking' te maken en verder te werken aan een selectie die voldeed aan de criteria (besluit 7d). Deputaten hebben de selectie gecombineerd met de handreiking en die in juni 2009 het licht laten zien. Is er nu nog ruimte voor een 'tweede selectie'? Vanuit de kerken bereikte ons deze vraag ook: wanneer komt de tweede selectie? Deputaten zijn als volgt hiermee omgegaan. We hebben overwogen hoe de GS besloot om de werkwijze rond opwekking te zullen evalueren. Daarop kunnen we geen voorschot nemen. We willen serieus nemen hoe de GS sprak van 'eerste selectie' en eerder bij de koersbepaling op de GS in 2002 onderscheid maakte tussen vrijgegeven liederen die in de bundel zouden komen en vrijgegeven liederen die daarbuiten ook op een (groeierende) lijst zouden komen te staan. Daarbij hebben we voor de 'eerste selectie' gekeken naar de Opwekkingsliederen tot nummer 667, dat is tot en met de liederen van Pinksteren 2007. Omdat er elk jaar met Pinksteren een CD met nieuwe opwekkingsliederen verschijnt zijn de liederen van 2008, 2009 en 2010, de nummers 668-710 nog niet in beeld geweest. In deze lijn hebben deputaten voorwerk gedaan voor een tweede selectie. Wanneer de synode instemt met de doorgaande selectie van enkele liederen uit Opwekking – niet voor de bundel, maar voor de lijst voor bijzondere diensten en/of bijzondere momenten in de dienst – en wanneer de synode de gevolgde selectieprocedure positief evalueert (zie de volgende paragraaf), dan vragen we om een opdracht om de selectie af te ronden en aan de kerken mee te delen. Het voorwerk voor de tweede selectie presenteren we in bijlage 6.4. Let wel, dit is geen voorstel waar de synode over moet beslissen, maar voorwerk voor een tweede selectie om een indruk te krijgen van aard en omvang waar deputaten aan denken.

Evaluatie door Synode

In het besluit met de opdracht aan deputaten voor het opstellen van een handreiking voor Opwekkingsliederen en het samenstellen van een selectie daarvan door deputaten besloot de GS in 2008 ook tot een evaluatie op de GS in 2011. We nemen hier de betreffende passage met de gronden op:

De GS-Zwolle-Zuid-2008 besloot (besluit 7-e):

“selectieprocedure, lijst van geselecteerde liederen en handreiking te laten evalueren door de eerstkomende reguliere generale synode.”

Gronden bij (heel) besluit 7:

1. het eigen karakter van opwekkingsliederen (muzikaal genre evenals omloopsnelheid) maakt ze ongeschikt voor hantering van de vastgestelde criteria en een selectie volgens de werkwijze die tot nu toe is gevolgd;
2. ook al vragen opwekkingsliederen een ander toetsingscriterium en een andere wijze van vrijgeven voor gebruik in de eredienst, toch blijft de noodzaak deze liederen minstens te toetsen op schriftuurlijkheid;
3. wanneer de synode deputaten opdraagt de kerken te dienen met een selectie van liederen en een handreiking geeft voor het goede gebruik daarvan, wordt voldaan aan de bedoeling van art. 67 KO;
4. wanneer de eerstkomende reguliere synode bijeenkomt hebben deputaten en kerken ervaring opgedaan met de uitvoering en uitwerking van dit besluit inzake het selecteren en gebruiken van liederen uit de bundels 'Opwekking'. Die synode zal moeten besluiten of de gevolgde procedure een begaanbare weg is gebleken en of het verdergaan op deze weg mogelijk en verantwoord is of dat alsnog een andere procedure moet worden gevolgd.

Het is aan de GS om dit te evalueren. Het besluit spreekt van evaluatie op drie punten: de selectieprocedure, de lijst van geselecteerde liederen en de handreiking. Met betrekking tot de selectieprocedure: grond 3 geeft aan hoe voldaan wordt aan de bedoeling van art. 67 KO. Dat zou geëvalueerd kunnen worden. Deputaten dragen daarbij aan dat de wat andere selectieprocedure – n.l. door deputaten in opdracht van de GS in plaats van door de GS zelf – ook werd ingegeven door de andere plek die opwekkingsliederen hebben (gezien besluit 7 a en b): geen selectie met het oog op de bundel, maar een plek in bijzondere diensten en op bijzondere momenten in de dienst.

Grond 4 spreekt over 'de ervaring die deputaten en kerken hebben opgedaan met de uitvoering en uitwerking van dit besluit'. Allereerst moeten we zeggen dat onze eigen ervaring beperkt is en dat we geen overzicht hebben van de ervaring in de kerken. Onze indruk is dat de lijst en de handreiking goed werken in kerken waarin opwekkingsliederen een beperkte plek hadden en hebben. We vermoeden dat in kerken waar opwekkingsliederen al een wat grotere plek hadden men minder rekening houdt met deze lijst. Twee opmerkingen: A. ook zo'n selectielijst is niet bedoeld om als keurslijf gehanteerd te worden; wanneer men de handreiking hanteert kunnen ook andere liederen een zorgvuldige plek krijgen. B. hoe realistisch is het om met een lijst van synodewege (via deputaten) de praktijk op dit gebied te (willen) reguleren? Deputaten hadden aan de vorige synode voorgesteld om niet een beperkt aantal te selecteren maar het gebruik voor bijzondere diensten/momenten aan de verantwoordelijkheid van de kerken over te laten. De GS koos in 2008 tot een eerste beperkte selectie met een handreiking. Mogelijk kun je zeggen dat het op dat moment in de kerken een goed besluit was.

We hebben als conceptbesluit (7) geformuleerd: de GS spreekt uit 'dat deputaten met de handreiking inclusief de selectielijst hun opdracht zorgvuldig hebben uitgevoerd en dat ze geen reden ziet om op de selectieprocedure terug te komen'.

Overige opdrachten

Communicatie met de kerken

De GS. Zwolle-Zuid heeft deputaten enkele opdrachten gegeven die het contact en de communicatie met de kerken betreffen. Daar is als volgt uitvoering aan gegeven:

1. digitaal publiceren van de goedgekeurde luab- en luekliederden.

In overleg met de webmaster van de website gkv.nl zijn deze liederen alsmede de lijst van liederen die door de GS. 2008 uit het Liedboek voor de kerken zijn vrijgegeven, op de website gepubliceerd.

Verder is enkele keren gebruik gemaakt van de Nieuwsbrief om te vertellen over ons werk.

2. de kerken te ondersteunen bij het in gebruik nemen van nieuwe liederen.

Deputaten hebben in de nazomer van 2010 een brief gestuurd naar alle kerken waarin ze de door de GS. aangedragen zaken onder de aandacht van de kerken hebben gebracht, zoals de liturgische context waarin liederen een plaats dienen te hebben, het belang van de psalmen, de omgang met de beschikbare liederen, en de bedoeling van de deelname aan en het belang van het nieuwe Liedboek. Zie Bijlage 7.

3. de kerken een handreiking te geven met betrekking tot het gebruik van liederen uit de bundels 'Opwekking'.

Deputaten hebben die handreiking in 2009 aan de kerken doen toekomen, samen met een selectie van voor de gereformeerde eredienst aanvaardbare liederen uit de bundels 'Opwekking'. De lijst en de handreiking zijn ook op de website van gkv.nl gepubliceerd.

4. de kerken te dienen met een handreiking over het gebruik van de 'Psalmen voor Nu'.

Na de 'handreiking voor opwekkingsliederen' hebben deputaten geen aparte handreiking voor 'Psalmen voor Nu' gedaan. In de 'handreiking voor opwekkingsliederen' komen inhoudelijke aspecten en valkuilen bij deze liederen naar voren. Daarnaast wordt er ook een aantal liturgische aspecten benoemd. Zie paragraaf 1. Handreiking onder 'Muzikaal en praktisch' (pag.1 en 2). Het zijn met name deze liturgische aspecten die ook van belang zijn voor 'Psalmen voor nu'. Daarnaast verwijzen we. Ook wanneer er vanuit de kerken om gevraagd werd. Op deze wijze hebben we aan de opdracht voldaan.

Achtergrond hiervoor is ook dat deputaten in de lijn van de GS een duidelijk verschil maakten tussen de Opwekkingsliederen en de Psalmen voor Nu. Voor Opwekkingsliederen gaf de GS deputaten de opdracht om de kerken te dienen met een handreiking om de valkuilen bij sommige Opwekkingsliederen te vermijden en een selectie te presenteren. De andere muziekstijl van 'Psalmen voor Nu' deed de GS besluiten deze Psalmen – net als bij Opwekking – een plek te geven 'in bijzondere diensten of bijzondere momenten in de dienst'. Maar inhoudelijk gaf de GS ze vrij, omdat het goed is de Psalmen te blijven zingen.

Samenvoeging van deputaatschappen Kerkmuziek en Eredienst

Daarover heeft nog overleg plaats met deputaten 'Eredienst'. Dat overleg zal moeten leiden tot een gezamenlijk voorstel voor de samenvoeging van beide deputaatschappen waartoe door de GS van 2008 is besloten. Deputaten zeggen toe tijdig met een dergelijk voorstel de GS 2011 te dienen.

Contacten met de verwante deputaatschappen van CGK en NGK

Met deputaten van de Christelijke Gereformeerde Kerken zijn in de afgelopen periode nauwelijks contacten geweest, om de al vaker genoemde reden van een verschillend beleid inzake liturgie en kerkmuziek van beide kerken. Wel is de 'handreiking voor opwekkingsliederen' aan de CGK-deputaten eredienst toegezonden, waarop we het rapport 'Zuiver zingen. Handreiking voor het toetsen van liederen voor de eredienst' van hun hand kregen toegestuurd. Zie via www.cgk.nl bij Generale Synode bij downloads. Daarin wordt gewerkt met gelijke criteria voor kerkliederen, maar de verschillende setting in de kerken leidt tot een andere uitvoering. Met de Nederlandse Gereformeerde Kerken is regelmatig contact geweest m.b.t. het project nieuw Liedboek. Evenals de Gereformeerde Kerken zijn ook de NGK lid van ISK en volwaardig deelnemer aan het liedboekproject. Afgevaardigden van de Commissie Liedboek 2000 van de NGK zijn uitgenodigd voor en aanwezig geweest bij de vergaderingen die wij hebben gehouden samen met de supervisors namens onze kerken bij ISK. Daarover zie meer in detail onder *Werkwijze: bestuur, supervisors, klankbordgroep* op pagina 8.

Op grond van het voorgaande formuleren we de volgende conceptbesluiten.
De GS besluit:

Besluit 1: liederen

- a. de 49 liederen uit het Liedboek voor de Kerken die conform de opdracht van de GS Zwolle-Zuid 2008 aan de kerken zijn gepresenteerd, in eerste lezing goed te keuren;
- b. de 63 liederen uit het Liedboek voor de Kerken die door de GS Zwolle-Zuid 2008 in eerste lezing zijn goedgekeurd, in tweede lezing goed te keuren;
- c. de 18 liederen uit eigen kring en de 46 liederen uit andere bronnen die in eerste lezing zijn goedgekeurd door de GS Zwolle-Zuid, in tweede lezing goed te keuren.

Besluit 2: ISK en nieuwe liedboek

- a. deputaten de opdracht te geven om het nieuwe Liedboek (2012) te beoordelen en de GS 2014 een voorstel te doen met
 1. een eerste algemeen besluit over de (al of niet) ingebruikname van het nieuwe Liedboek en daarbij rekening te houden met de criteria 1. 'geschikt voor liturgische context', 3. 'vorm: taal, stijl, woord-toon verhouding' en 4. 'bruikbaar voor mensen van de huidige tijd en cultuur'; waarbij een onderscheid tussen 'eerste en tweede lezing' niet meer nodig is;
 2. en een tweede specifiek besluit over welke liederen volgens criterium 2 'in overeenstemming met de Schrift' niet vrijgegeven worden; waarbij deputaten dit per lied op deze lijst zullen beargumenteren, en waarbij een eenvoudige meerderheid geldt voor al of niet opname op deze lijst.
- b. deputaten op te dragen aan de volgende synode verder te rapporteren:
over het verloop van het project van ISK;
hoe we als kerken op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rond het nieuwe Liedboek.

Gronden:

1. Een algemeen besluit m.b.t. ingebruikname naar de criteria 1, 3 en 4 is nuttig en nodig omdat de kerken lid zijn van het ISK en zo deelnemen aan het project Liedboek 2012.
2. Een algemeen besluit naar het eerste, derde en vierde criterium doet recht aan het functioneren hiervan binnen de kerken en het werken van ISK met dergelijke criteria.
3. Voor het algemene besluit m.b.t. ingebruikname kan het verschil tussen vrijgegeven van liederen in eerste en tweede lezing vervallen omdat het nieuwe Liedboek een bestaande afgeronde en deskundig samengestelde bundel is, en omdat aanpassing van het specifieke besluit i.v.m. concrete liederen mogelijk is.
4. Het tweede criterium 'een goed kerklied is in overeenstemming met de Schrift' vraagt een eigen specifieke beoordeling mede tegen de achtergrond dat het nieuwe Liedboek bedoeld is voor een spectrum van kerkelijke stromingen.
5. Vanwege het draagvlak was eerder een meerderheid van 75% nodig om een lied wél vrij te geven; voor het níet vrijgeven van een lied geldt bij het nieuwe Liedboek een meerderheid van 50% om dezelfde reden van draagvlak.

Besluit 3: nieuw gereformeerd kerkboek

- deputaten op te dragen verder te werken aan de samenstelling van een eigen bundel waarbij:
1. de bundel van beperkte omvang zal zijn wanneer het nieuwe Liedboek wél in gebruik wordt genomen, en van grotere omvang wanneer daartoe níet wordt overgegaan;
 2. de bundel zo mogelijk op de GS van 2014 in eerste lezing en op de GS van 2017 definitief vastgesteld wordt;
 3. er naast de bundel een lijst blijft van liederen die ook zijn vrijgegeven.

Gronden:

1. Wanneer het nieuwe Liedboek in gebruik genomen wordt zullen er liederen zijn die daar niet in staan maar wel een belangrijke plek hebben in de kerken.
2. Wanneer het nieuwe Liedboek toch niet in gebruik genomen wordt zal het voorstel voor de eigen bundel bestaan uit de liederen uit het Gereformeerd Kerkboek van 2006 met de later vrijgegeven liederen en een selectie uit het oude en mogelijk uit het nieuwe Liedboek.
3. In de lijn van eerdere synoden blijft er naast de bundel een lijst functioneren.

Besluit 4: samenvoeging eredienst - kerkmuziek

Conceptbesluit volgt nog.

Besluit 5: contacten

Deputaten ook op te dragen:

- a. de contacten die gelegd zijn met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken te onderhouden;
- b. mee te werken aan de opdracht van deputaten GSP/DAO om te komen tot voorstellen voor de samenstelling van het Gereformeerd Kerkboek.

Besluit 6: liederen op de lijst voor (bijzondere) erediensten

De GS besluit:

- a. uit te spreken dat deputaten met de handreiking inclusief de selectielijst hun opdracht zorgvuldig hebben uitgevoerd en dat ze geen reden ziet om op de selectieprocedure terug te komen;
- b. m.b.t. de Opwekkingsliederen deputaten de opdracht te geven:
 1. om het voorwerk voor een selectie uit de nieuwe opwekkingsliederen van de jaren 2008-2010 af te ronden en aan de kerken toe te sturen, en
 2. om voor de komende periode een beperkt aantal liederen uit de nieuwe opwekkingsliederen van de jaren 2010-2013 te selecteren voor de liedlijst voor bijzondere diensten en/of bijzondere momenten in de dienst.

Gronden:

Deze uitspraak doet recht aan de beperkte plek die opwekkingsliederen hebben, n.l. op de lijst voor bijzondere (momenten in de) erediensten, en ligt in de lijn van de opdracht door de GS van Zwolle-Zuid aan deputaten.

Om deze lijst actueel en bruikbaar te houden is aanvulling nodig.

1 Opgavten van de GS Zwolle-Zuid 2008

De GS Zwolle-Zuid 2008 droeg de deputaten kerkmuziek het volgende op:

Besluit 2:

- a. bij de ISK het verzoek in te dienen om als kerken lid te mogen worden en zo ook deel te kunnen nemen aan de samenstelling van het nieuwe liedboek;
- b. deputaten kerkmuziek opdracht te geven om met de ISK te overleggen over alles wat lidmaatschap en deelname aan het project betreft en aan de volgende GS te rapporteren
 1. hoe het lidmaatschap en de deelname aan het project vorm heeft gekregen;
 2. hoe we als kerken op de hoogte blijven van de ontwikkelingen;
 3. op welke termijn we welk resultaat kunnen verwachten en hoe wij als kerken dat resultaat kunnen gaan beoordelen t.b.v. ingebruikname van het nieuwe liedboek;
 4. wat dat betekent voor de samenstelling en de uitgave van ons eigen Gereformeerd Kerkboek.

Besluit 3:

opnieuw deputaten kerkmuziek te benoemen en hun op te dragen

- a. de resterende liederen van het Liedboek voor de Kerken die nog niet door deputaten zijn gepresenteerd of door de synode beoordeeld te beoordelen;
- b. bij de keus om de geselecteerde Liedboekliederen al of niet te presenteren aan de volgende synode, rekening te houden met
 1. de ontwikkeling en de verwachtingen van het nieuwe liedboek, en
 2. de samenstelling van de definitieve eigen bundel.

Besluit 4:

- a. de door deze synode goedgekeurde luek- en luab-liederen niet uit te geven in een nieuw kerkboek of supplement, maar deze digitaal te publiceren als lijst nieuw beschikbare liederen, en als kerken het Gereformeerd Kerkboek van 2006 vooreerst te blijven gebruiken als 'tussen- bundel';
- b. verder te werken aan de gezamenlijke eigen gezangenbundel, met als gewijzigd tijdpad:
2011: deputaten rapporteren over de contouren en de voortgang van het nieuwe Liedboek en geven zo mogelijk de consequenties aan voor de eigen gezangenbundel;
2014: deputaten rapporteren over het resultaat van het nieuwe Liedboek en doen een definitief voorstel over onze eigen gezangenbundel;
en daarbij deputaten op te dragen:
 1. de komende tijd te blijven werken conform de contouren voor die bundel zoals die door de GS Leusden 1999 zijn vastgesteld;
 2. rekening te houden met de reacties die door de synode en de kerken zijn gegeven en nog gegeven worden op de huidige lijst goedgekeurde liederen en op het voorstel t.a.v. de 41 gezangen uit het oude Gereformeerd Kerkboek;
 3. wanneer dat voor de samenstelling van de bundel gewenst is, liederen te selecteren uit het depot van nog ingezonden liederen of uit andere bronnen;
 4. indien nodig dichters en musici uit eigen kring te vragen om nieuwe liederen te schrijven voor rubrieken of thema's die in het geheel van de bundel onderbelicht blijven;
 5. de aan de bundel toe te voegen liederen met redenen omkleed aan de volgende synode te presenteren;
 6. duidelijk te maken dat en waarom bepaalde liederen niet in de definitieve bundel worden opgenomen.

Besluit 5:

deputaten verder op te dragen:

- a. de kerken te ondersteunen bij het in gebruik nemen van de nieuwe liederen en daarbij onder andere te wijzen op:
 1. de liturgische context (criterium 1) als 'viering' van het verbond (rapport 2008, bijlage IX);
 2. het grote belang van de psalmen (in welke toonzetting dan ook);
 3. de ruime hoeveelheid beschikbare liederen die mogelijkheden geeft tot gebruik, maar geen verplichting daartoe inhoudt;
 4. de bedoeling van onze deelname aan de ISK en de betekenis van een nieuw Liedboek voor het oude Liedboek en onze eigen nieuwe gezangenbundel;
- b. het rapport 'Regeling Kerkmuziek' dat deputaten aan de kerken hebben aangeboden als handreiking bij aanstelling van en omgang met hen die de muzikale onderdelen van de eredienst verzorgen, onder de aandacht van de kerken te blijven brengen;
- c. in overleg met de sectie communicatie van deputaten GSP te zoeken naar mogelijkheden om de betrokkenheid van de kerken bij de afronding van het project zo veel mogelijk te bevorderen.

Besluit 6:

deputaten ook op te dragen:

- a. met deputaten eredienst van tijd tot tijd te overleggen over het werk en met hen samen te werken aan opdrachten die daarvoor in aanmerking komen;
- b. met deputaten eredienst te overleggen over samenvoeging van de beide deputaatschappen na de volgende synode;
- c. de contacten die gelegd zijn met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken te onderhouden;
- d. mee te werken aan de opdracht van deputaten GSP om te komen tot voorstellen voor de samenstelling van het Gereformeerd Kerkboek (vgl. Acta art 136).

Besluit 7:

- a. de bundels 'Opwekking' niet te gaan beoordelen als bron voor selectie volgens de werkwijze die tot nu is gevolgd voor het samenstellen van de eigen bundel;
- b. deputaten kerkmuziek op te dragen op korte termijn een beperkt aantal liederen uit de bundels Opwekking te selecteren en te toetsen op Schriftuurlijkheid en bij het maken van deze eerste selectie alert te zijn op ondermeer liederen waarin de mens met zijn vroomheid in het middel- punt staat of de onbijbelse overwinningstheologie aan het woord komt of remonstrantse invloeden zichtbaar worden;
- c. het gebruik van deze geselecteerde liederen in bijzondere erediensten en/of op bijzondere momenten in de liturgie aan de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken over te laten en voor de invulling van deze verantwoordelijkheid de volgende *voorlopige* handreiking te doen:

uit de totale invulling van de 'psalmbriefjes' voor de erediensten (niet elke eredienst afzonderlijk) wordt voor leden en gasten duidelijk:

 1. dat de 150 psalmen de belangrijkste bron blijven voor onze gezongen omgang met God;
 2. dat we een eigen Gereformeerd Kerkboek hebben en gebruiken om samen vorm te geven aan de eredienst;
 3. dat de liederen uit de bundels 'Opwekking' naast de psalmen en gezangen gebruikt worden in bijzondere diensten of op momenten in de gewone liturgie waar- op ze wat taal en toon betreft goed passen.
- d. deputaten op te dragen verder te werken aan een *definitieve* handreiking (zowel theologisch als liturgisch) voor het gebruik van de bundels 'Opwekking' alsmede verder te werken aan een selectie van liederen die voldoen aan de onder b genoemde criteria;
- e. selectieprocedure, lijst van geselecteerde liederen en handreiking te laten evalueren door de eerstkomende reguliere generale synode.

Besluit 8:

- a. het zingen van en luisteren naar de "Psalmen voor Nu" in bijzondere diensten en/of op bijzondere momenten in de liturgie over te laten aan de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken;
- b. de kerken z.s.m. te dienen met een handreiking waarin
 1. uitgelegd wordt waarom deze Psalmen niet geschikt zijn als bron voor selectie van liederen t.b.v. onze bundel;
 2. aangegeven wordt hoe de kerken zelfstandig gebruik kunnen maken van deze Psalmen.

2 Overzicht traject nieuw kerkboek

In Bijlage 2 van het deputatenrapport voor de GS Zwolle-Zuid in 2008 stond een uitgebreid overzicht van de selectiegeschiedenis in de kerken en het aantal vrijgegeven liederen door achtereenvolgende synoden. We nemen dat niet opnieuw geheel op. We actualiseren alleen het overzicht van aantallen vrijgegeven liederen. De verhouding tussen liederen op de lijst en liederen in de bundel is momenteel niet actueel omdat alles afhangt van de beslissing op de GS in 2014 m.b.t. het nieuwe Liedboek.

Selectiegeschiedenis in kolommen

GK	Selectie uit bronnen:			Goedkeuring door synodes:						
	LvdK	Luek	Luab	1984	1996	1999	2002	2005	2008	2011
Heemse	Paar			41						
Berkel					Royaal					
Depp	255									
Leusden						121				
Depp	131	36	67							
Zuidhorn							117+90			
Depp	60	20	40							
Amersfoort								+ 104		
Depp	60	30	30							
Zwolle									+ 127	
Depp	49									
Harderwijk										+ 49?
Bundel										?
Lijst										?
Totaal				41	?	162	248	368	495	544?

a. 63 liederen uit het Liedboek voor de Kerken (in 2008 in eerste lezing vrijgegeven)

22	De wijsheid van voor alle tijden
33	O alle gij dorstigen
35	Scheur, Heer, de heemlen, scheur ze wijd
67	God zij geloofd uit alle macht
71	Jezus, wandlend langs de wegen
85	De hemel is opgesprongen
88	Mijn God, gewapend tot de tanden
100	Er heeft een stem gesproken
105	Christus heeft voor ons geleden
108	Wees niet verbaasd als u de wereld haat
112	Als koning opgetreden
121	God lof! Nu is gekomen
129	Geen kracht meer om te leven
147	Looft God, gij christ'nen, maakt Hem ...
150	In den beginne was het woord
156	Van 't vroeglicht van de dageraad
158	Christus met eer gekroonde
168	O Jezus Christus, licht ze bij
182	Jezus leven van ons leven
187	Daar gaat een lam en draagt de schuld
193	O wereld, zie uw leven
194	Dag zo bitter en zo goed
196	De Heer wil ik prijzen
200	Heerlijk verschenen is de dag
216	Laat groot en klein
218	Ik zeg het allen, dat Hij leeft
224	Kondigt het jubelend aan
226	Gij die der sterren schepper zijt
235	In bidden en in smeken
236	De jaarkring brengt ons in zijn keer
237	Kom Schepper, Geest, daal tot ons ...
242	Komt laat ons deze dag met heilig vuur
244	Christus stoot de hemel open
246	Gods adem die van boven kwam
249	Wij leven van de wind
258	Halleluja, lof zij de Heer
286	Geef aan de wereld vrede, Heer
301	Wij moeten Gode zingen
303	De ware kerk des Heeren
304	God is getrouw, zijn plannen falen niet
306	Heer, stuur zelf het schip der kerk
326	Een rijke schat van wijsheid
330	Heb dank, o God van alle leven
334	Here Jezus, wij zijn nu ...
349	O Vader, trek het lot U aan
364	Laat ons als Jezus' jongren nooit ...
375	De trouw en goedheid van de Heer
383	O Christus die de zonne zijt
390	'k Wil U, o God, mijn dank betalen
399	Wij loven U, o God, belijden u als Heer
401	Een vaste Burcht is onze God

- 410 Zingen wij van harte zeer
- 426 Zou ik niet van harte zingen?
- 428 Jezus, mijn verblijden
- 431 Lof zij de Heer, ons hoogste goed
- 443 Liefde Gods, die elk beminnen
- 445 God heeft mij zijn Zoon gegeven
- 449 God enkel licht
- 451 Alle roem is uitgesloten
- 453 Ik weet waar mijn geloven
- 455 Als Hij maar van mij is
- 462 Ontwaak, gij die slaapt
- 488b Zolang er mensen zijn op aarde

b. 18 liederen uit eigen kring (in 2008 in eerste lezing vrijgegeven)

De nummering uit de voorgestelde lijst voor de GS van 2008 is aangehouden (rapport kerkmuziek 2008 Bijlage 5).

- 1. Wij zijn als korrels in de voren (Anka Brands)
- 5. (Matteüs 2,1-12): Aan de hemel stijgt een ster (Ria Borkent)
- 8. Iedereen telt mee (Ria Borkent)
- 9. (Lukas 24,13-35). Wij hadden het niet verwacht (titel: 'Blijf bij ons Heer')(Ria Borkent)
- 10. Jezus roept hier mensen samen (Ria Borkent)
- 12. Heer wij loven en aanbidden U (Ria Borkent)
- 13. Wonderwereld vol geheimen (Ria Borkent)
- 14. Ontferm U over kinderen (Ria Borkent)
- 16. Het lied van de ark (Sander Israëls)
- 17. (Ruth): Uit een vreemde stal (Johan Klein)
- 18. Here God, uw schepping zucht (Johan Klein)
- 19. (1Kon.18-19 2Kon.4): De Heer is God (Johan Klein).
- 20. Geloofsbelijdenis (Casper Koolsbergen)

Reserve

- 1. (Psalm 2): Waarom zijn de volken opstandig (Ria Borkent)
- 2. (Johannes 6,68): Meester, tot wie zouden wij gaan? (Johan Klein)
- 3. (Filippenzen 4,4-9): Wees blij te allen tijde (luek; Johan Klein)
- 4. Als 't gebergte wordt verbrijzeld (Johan Klein)
- 5. Mijn God, Gij hebt uw wonderen verricht (Johan Klein).

c. 46 liederen uit andere bron (in 2008 in eerste lezing vrijgegeven)

De nummering uit de voorgestelde lijst voor de GS van 2008 is aangehouden (rapport kerkmuziek 2008, Bijlage 7).

In die Acta zijn de reserveliederen zowel genummerd als geletterd, respectievelijk nr.3,4,5,7,9,10,11 en C,D,E,G,I,J,K; het gaat dus om dezelfde liederen.

Uit Tussentijds (TT)

- 1. Hier is de plaats waar God ons wil ontmoeten (TT-3)
- 4. Wie in de schaduw Gods mag wonen (TT-36)
- 5. Zingt een nieuw lied, alle landen (TT-37)
- 6. Liefde, eenmaal uitgesproken (TT-48)
- 8. Zo dor en doods (TT-54)
- 9. Heel de schepping, prijs de Heer! (TT-56)
- 10. Jezus, diep in de woestijn (TT-58)

11. Klim in de hoogste bomen (TT-61)
13. Aan de oever van het meer (TT-65)
14. Mijn ziel maakt groot de Heer (TT-68)
15. Nu is het Woord gezegd (TT-71)
16. De Geest des Heren is op hem (TT-72)
18. Maak ons uw liefde, God (TT-79)
19. Die rechtens God gelijk (TT-86)
20. Wie is die God die eeuwig leeft (TT-95)
21. Wij geloven één voor één (TT-96)
22. O God die uit het water (TT-100)
23. Als wij weer het brood gaan breken (TT-102)
25. Geef ons genadig, Here God (TT-112)
26. Licht dat ons aanstoot in de morgen (TT-118)
27. Een stad van vrede zoeken wij (TT-126)
29. Weest blijde nu, in 't midden van het lijden (TT-151)
30. Neemt Gods Woord met hart en mond (TT-161)
31. Voor mensen die naamloos (TT-168)
32. Dit is de dag die de Heer heeft gemaakt (TT-170)
33. Zolang wij adem halen (TT-175)
34. Ik sta voor U in leegte en gemis (TT-205)
35. Door de wereld gaat een woord (TT-208)
36. In Christus is noch oost noch west (TT-209)
37. Voor hen die ons regeren (TT-214)

Uit Zingend Geloven (ZG)

39. Vannacht zal het wonder gebeuren (ZG1-35)
40. Ik zing van de wijngaard (ZG1-60)
41. Dit huis dat God gevestigd heeft (ZG1-61)
42. Eens aten de vaderen in de woestijn (ZG2-79)
46. Nu laat hij, Heer, mij gaan (ZG8-10)

Uit Gezangen voor Liturgie (GvL)

47. Want mijn Herder is de Heer (GvL-23III/TT-31)
49. God, mijn God, naar U blijf ik zoeken (GvL-63I/TT-33)
50. Heel de aarde jubelt en juicht voor de Heer (GvL-67I/TT-34)
51. Barmhartige Heer, genadige God (GvL-103II/TT-39)

Reserve

3. Hij nam de Schrift, Hij las en zei (TT-106) (Acta 2008: lied 3 of C)
4. Mijn ogen zijn gevestigd (TT 150)
5. Wij danken U, God, voor het lieve licht (TT-184)
7. Lof zij den Here (ZG1-24)
9. Jeruzalem, zo zegt de Heer (ZG2-107)
10. Laat ons dank bewijzen (ZG2-148)
11. Wees, lieve Heer, geprezen (ZG2-154)

4 Lijst van 49 voorgestelde liederen uit het Liedboek voor de Kerken

25	Het volk dat wandelt in het duister	Jesaja 9:1-6
31	Zij zullen de wereld bewonen	Jesaja 49:9-13
36	Ik zal, zo spreekt de Here	Jeremia 23:3-8
38	De Heer spreekt: hoor mijn hartsgeheim	Hosea 2:7-22
45	O Gij die onze Koning zijt	Esther 14 (apocrief)

46	Kwam van Godswege	Marcus 1:1-8
47	Jezus die langs het water liep	Matt. 4:4:18-22 e.a.
49	De vogels van de bomen	Matt. 6:25-34
53	Zijt Gij waarop de wereld wacht	Matt. 11:2-6
62	Wie oren om te horen heeft	Deut 6:4-10 e.a.
69	Johannes, wat moeten wij doen	Luc. 3:10-16
72	Gij volgt ons uit Jeruzalem	Luc. 24:13-35
73	De Heer is onze reisgenoot	Luc. 24:13-35
94	Mensen, wij zijn geroepen om te leven	Gal. 3:16-22
101	Om Christus' wil zijn wij verblijd	1 Tim. 3:16
104	Al wie het woord zal horen	Jac. 1:22-25
117	Hoe zal ik u ontvangen	
118	Op U, mijn Heiland, blijf ik hopen	
137	Hoor de herders, hoe ze Hem loven	
141	Ik kniel aan uwe kribbe neer	
143	Stille nacht, heilige nacht	
144	Dansen wil mijn hart en springen	
145	Nu zijt welkome, Jesu, lieve Heer	
151	O Christus, woord der eeuwigheid	
173	Alles wat over ons geschreven is	
174	Ik wil mij gaan vertroosten	
198	De mond der aarde spreekt	
204	Jezus Christus, onze Heiland	
210	Sta op! – een morgen ongedacht	
211	Christus is opgestanden	
212	Halleluja, de blijde toon	
247	De Geest des Heren heeft	
261	Sion mijn vaderland	
266	Gods kinderen op aarde	
268	U heb ik lief, U roep ik aan	
283	Gij zijt de zin van wat wij zijn	
308	In Christus is noch west noch oost	
314	Gij die gelooft, verheugt u samen	
322	Hoor Gij ons aan	
329	Grote God, Gij hebt het zwijgen	
334	Here Jezus, wij zijn nu	
344	Het heil des hemels werd ons deel	
353	Het hoogste woord daalt uit het licht	
373	Nu wordt het licht, de dag breekt aan	
415	Komt nu met zang vol zoete tonen	
461	O hoogt' en diepte, looft nu God	
463	O Heer die onze Vader zijt	
485	O Christus, wees geprezen	
486	Wij rijken, zeer door U bemind	

5 Toelichtingen op de voorgestelde liederen uit het Liedboek

LvdK 25 Het volk dat wandelt in het duister

Typering

Een Bijbellied voor adventstijd, over de bekende profetie van Jesaja 9,1-6.

Afweging

Het is goed om bij deze profetie over Christus als het licht, het geboren kind, de vredevorst een alternatief te hebben voor het overbekende 'Daar is uit 's wereldds duistere wolken'

(Liedboek 26). De melodie ondersteunt de tekst waarin de vreugde tintelt als belofte in de harde werkelijkheid. In strofe 9 wordt met 'Alle mensen' bedoeld het gehele volk waar deze profetie over spreekt. Zoals ook de engel later bij de vervulling zegt: 'Ik kom jullie goed nieuws brengen dat het hele volk met grote vreugde zal vervullen' (Lk.2,10).

Conclusie

Een mooi gezang voor de adventstijd als alternatief naast Lied 26.

LvdK 31 Zij zullen de wereld bewonen

Typering

Een Bijbellied bij de profetie over het wonder van Gods redding uit de ballingschap (Jesaja 49,9-13).

Afweging

De terugkeer uit de ballingschap is een thema van zeer veel profetieën, maar komt in weinig liederen expliciet terug. Dat alleen al pleit voor dit lied. In 2 Korinte 6,2 citeert Paulus Jesaja 49,8 en betreft de profetie op vandaag: "nu is de dag van de redding". Het element uit de Bijbeltekst 'wie in het duister verblijft' (vs.9) krijgt mooi een diepe eigentijdse vertaling in 'mensen van nacht en nevel' (strofe 1). Als contrast daarmee staat in diezelfde strofe 'zij namen het wonder ter hand'. Daarin ligt geen activisme, alsof het heil van ons moet komen, maar het verwoordt de verbazing over het wonder dat uit Gods hand ontvangen wordt. De melodie van Frits Mehrtens sprankelt en is zeer geschikt voor gemeentezang.

Conclusie

Een hoopvol en bemoedigend Bijbellied bij Gods belofte van redding uit de ergste ballingschap.

LvdK 36 Ik zal, zo spreekt de Here

Typering

Een Bijbellied bij de profetie over de rechtmatige telg aan Davids stam (Jeremia 23,3-8).

Afweging

Het is mooi om bij deze profetie over de komende Messias een lied te hebben. Het valt te betreuren dat de prachtige naam van de Messias 'de HEER is onze gerechtigheid' (vs.6) niet expliciet genoemd wordt en dat de naamsverandering van de HEER niet verwerkt wordt: niet langer de HEER van de uittocht, maar de HEER van de terugkeer (Jeremia 23, 7-8). Toch is het mooi hoe de profetie over Christus bezongen wordt in de oorspronkelijke context van ballingschap en terugkeer.

Conclusie

Een Bijbellied waarin redding uit de ballingschap en de komst van Messias samengaan.

LvdK 38 De Heer spreekt: hoor mijn hartsgeheim

Typering

Een Bijbellied bij Hosea 2,7-22 over Gods hartstochtelijk verlangen naar zijn Bruid, zijn volk.

Afweging

In dit bekende en centrale gedeelte uit het boek van de profeet Hosea, komt Gods diepe liefde voor zijn ontrouwe volk sterk naar voren. Het overspelig weglopen van het volk achter andere goden komt krachtig naar voren in strofe 1 en ook Gods straf. Het Nieuw-Testamentische spreken over de liefdesrelatie van Christus en zijn bruid, heeft z'n achtergrond in het Oud-Testamentische spreken over het verbond tussen de HEER en zijn volk. Het is goed daarover te kunnen zingen (op de wijs van Psalm 17). Met dit lied kijken we vooruit naar de Bruiloft van het Lam.

Conclusie

Een Bijbellied bij de centrale gedachte van Gods hartsgeheim, zijn herstellende liefde voor zijn volk.

LvdK 45 O Gij die onze Koning zijt*Typering*

Een lied over Gods verdrukte volk bij de deuterocanonieke aanvulling op het boek Ester.

Afweging

In het boek Ester wordt Gods naam niet genoemd, maar de redding wordt wel van Hem verwacht en bij Hem gezocht, door Mordechai, Ester en de Joden tijdens het vasten op Esters verzoek. In de apocriefe of deuterocanonieke aanvullingen op het boek Ester wordt dit ingevuld met in Ester-Grieks hoofdstuk 14: het gebed tot God om redding, vóór Ester in haar staatsiegewaad een beroep zal doen op de koning. Zo is dit lied (op de wijs van Psalm 91) een gebed geworden voor de kerk (strofe 6) in grote nood (strofe 1 en 3) om verlossing van hen die de macht van een mens uitroepen (strofe 5).

Conclusie

Een lied bij de geschiedenis van Ester als gebed om redding uit te grote nood.

LvdK 46 Kwam van Godswege*Typering*

Een lied over Johannes de Doper die oproept tot boete en bekering en de komst van de beloofde Messias aankondigt.

Afweging

Dit lied van Oosterhuis wordt in het Liedboek aan Marcus 1: 1-8 gekoppeld. Het verwerkt ook elementen uit wat Matteüs en Lukas vertellen over het leven en de prediking van Johannes de Doper. In het Verzameld Liedboek staat bij dit lied een verwijzing naar Lucas 3, 1-20. De zeven coupletten blijven doorgaans dicht bij de Bijbeltekst, al is couplet 7 niet letterlijk uit de mond van Johannes opgetekend. De vraagvorm in de coupletten 3 en 5 is ontleend aan Lucas 3, 10-14. Door de verleden tijd in couplet 3 (wat liep je? wat riep je?) wordt het een vraag van ons aan Johannes. Dat tilt dit lied uit boven een Bijbellied bij het verhaal van Johannes en maakt het tot een lied over berouw en bekering in ons eigen leven. Deze man van Godswege kwam ook in ons bestaan (1), tot ons die door genade ook mogen horen tot het volk dat God uitverkoren heeft (7). Jezus Messias is het 'Kind ons geboren'. Er valt nog op te merken dat in het Verzameld Liedboek steeds de laatste twee regels als refrein gelden. Dat gecombineerd met de vraagvorm van de coupletten 3 en 5, maakt dit lied geschikt voor wisselzang. In het Verzameld Liedboek staan bovendien 8 coupletten: een extra couplet (7) en couplet 8 is couplet 7 uit het LvdK, met enkele wijzigingen. De melodie is heel eenvoudig en toch niet saai.

Conclusie

Dit lied is heel geschikt voor een gereformeerde eredienst. Een mooi lied voor advent maar ook om te zingen over eerlijk berouw en concrete bekering.

LvdK 47 Jezus die langs het water liep*Typering*

Een lied over Jezus die roept om Hem te volgen, ten koste van wat aantrekkelijk lijkt, maar met het uitzicht op eeuwig leven.

Afweging

Dit lied is, anders dan sommige andere Bijbelliederen, bij meer dan een gelegenheid bruikbaar. De inzet is weliswaar de roeping van de eerste leerlingen van Jezus, maar al in het eerste couplet wordt de spits gericht op elke lezer en zanger.

Het 'misschien' in couplet 1 kan de vraag oproepen: maar Jezus roept toch altijd en iedereen om Hem te volgen? Dat is waar, maar dat 'misschien' wil ons er alert op maken open te staan voor de stem van de Heer die juist nu mij persoonlijk zijn weg wijst.

Dat 'misschien' slaat dan niet op geroepen worden, maar op 'vandaag': wees elke dag bedacht op wat de Heer je geeft en wat Hij van je vraagt. Morgen kan te laat zijn.

In couplet 3 ('tot wie zouden wij anders gaan') verwijst de dichter naar het gelovige antwoord van Petrus op de vraag van Jezus: "willen jullie soms ook weggaan?"

(zie Joh. 6: 67-68). Ad den Besten vertelt zelf dat dit lied oorspronkelijk is bedoeld als kinderlied maar dat het door het gebruik van 'u' ook geschikt gemaakt is voor volwassenen.

Conclusie

Een mooi lied over de navolging van Christus, die alles vraagt maar vooral ons alles geeft: 'het eeuwig leven'.

LvdK 49 De vogels van de bomen

Typering

Een vrolijk lied over God die de wereld heeft geschapen en die voor zijn schepping blijft zorgen. Als je er ogen en oren voor hebt, hoor je hoe zonder woorden flora en fauna Gods lof bejubelen.

Afweging

Een eenvoudig lied naar aanleiding van wat Jezus in de Bergrede zegt over God zijn Vader die zorgt voor de vogels en voor de bloemen, en nog veel meer voor de mensen: "Hij zal ook ons bewaren, wij eten uit zijn hand" (couplet 14). Kritiek zou kunnen zijn dat het lied wel erg veel coupletten heeft en dat heel uitvoerig over de vogels en de bloemen gezongen wordt, en dat de spits van het onderwijs van Jezus het moet doen met de laatste twee regels van het laatste couplet. Daartegen is in te brengen dat in het totaal van de liederenschat het aantal liederen over Gods schepping en over de dieren heel beperkt zijn. Mag het dan in dit lied eens een keer andersom zijn? Bovendien is een belangrijke Bijbelse boodschap dat vogels en bloemen ons van God vertellen. Zoals psalm 19 ons voorzingt, en het bekende gedicht van Guido Gezelle ons daar de ogen voor opent ('Mij spreekt de blomme een tale'). Als dit lied (met wel veel coupletten maar korte, van steeds vier korte versregels) wordt gezongen in beurtzang, valt de lengte toch erg mee. Je moet er niet in gaan knippen! De melodie is simpel en 'volksliedachtig'. Een musicus tekent erbij aan dat dit lied 'vederlicht' moet worden gezongen in een vloeiend tempo.

Conclusie

Dit lied is bij diverse gelegenheden bruikbaar, zeker in wisselzang en/of met een cantorij. Hoewel geen kinderlied, is het voor kinderen begrijpelijk en gemakkelijk aan te leren. Een lied dat een waardevolle aanvulling is op de al vrijgegeven liederenschat.

LvdK 53 Zijt Gij waarop de wereld wacht?

Typering

Een lied dat de vraag van Johannes de Doper verbreedt tot de vraag die gelovigen in alle tijden bezighoudt: als Jezus de beloofde koning is, waarom is er dan nog zoveel lijden in de wereld, en hoe lang duurt het nog voor het beloofde vrederijk komt?

Het antwoord dat de Heer aan Johannes gaf, wordt tot oproep aan ons zijn weg te aanvaarden en Hem te blijven verwachten.

Afweging

De strofen 1 en 2 vertolken het gesprek tussen de leerlingen die Johannes de Doper naar Jezus had gestuurd, en Jezus. In de volgende strofen wordt die vraag van Johannes gemaakt tot onze vraag, en wordt het antwoord van Jezus verbreed en versterkt vanuit zijn verdere onderwijs. In strofe 5 is het antwoord van de gelovige een bede om de komst van de Heer.

Sterk is hoe in een paar woorden het onderwijs van Jezus over zijn kracht die in zwakheid juist volbracht wordt, dichterlijk wordt vertolkt:

“O kom, een zwakke zonder macht, als koning heersen in Gods kracht”. Dit lied spreekt vooral aan als het in wisselzang gezongen wordt. Uiteraard kunnen de coupletten 2 en 4 ook door een deel van de gemeente (b.v. 2 door mannen, en 4 door vrouwen) of door een cantorij worden gezongen. De melodie is niet moeilijk aan te leren.

Conclusie

Een Bijbellied dat goed bruikbaar is in de eredienst, en een goede aanvulling op wat we al hebben. Hoewel het taalkleed verraadt dat het lied al wat op leeftijd is (1960), is het toch actueel en eigentijds genoeg om nog steeds gezongen te worden.

LvdK 62 Wie oren om te horen heeft

Typering

Een mooi lied over de hoofdsom van de wet, met een sprankelende melodie

Afweging

Dit lied verwerkt verschillende elementen uit het onderwijs van Jezus over het leven naar de wil van zijn Vader, dat effect heeft op de omgang met de medemens. Het ‘wie oren om te horen heeft’ verwijst onder meer naar Marcus 4: 9; 4: 23, en andere Bijbelplaatsen. De oren worden direct gespist: niet maar aanhoren maar echt luisteren en dan ook doen. Vers 2 verwoordt dat mooi met de diepzinnige regel: ‘aanbidt Hem in uw daden’. Zei Jezus niet dat je niet wegkomt met ‘Heer! Heer!’ maar dat het erom gaat de wil van de Vader te doen? In Matt. 22 geeft Jezus aan waar het in de wet van God om draait: God liefhebben boven alles en de naaste als onszelf. Couplet 4 lijkt wat uit de toon te vallen, omdat hier Hooglied 8, 6-7 doorklinkt, waar het gaat over de liefde tussen man en vrouw. Dit lied bezingt de liefde van God voor ons en onze liefde tot Hem en de naaste. Toch hoeft dat geen bezwaar te zijn. Zowel in Hooglied als in dit lied gaat het over de kracht van de liefde in het algemeen. Het beeld van vuur en water voor de liefde is in allerlei relaties toepasbaar. Overigens heeft Oosterhuis in latere versies nog een vijfde couplet toegevoegd, met verwijzingen naar 1 Cor. 13, te vinden onder meer in Verzameld Liedboek. De samenstellers van het Liedboek voor de Kerken hebben om uiteenlopende redenen ervoor gekozen dat couplet niet op te nemen. Een goede keus ons inziens.

De melodie van dit lied is die van Psalm 145 uit de bundel ‘Souterliedekens’ (1540), oorspronkelijk de melodie van ‘Looverkens dat zijn looverkens’. Als het lichtvoetig en niet te snel gezongen wordt, een schitterende melodie.

Conclusie

Dit lied is een aanwinst voor de bundel, heel geschikt om gezongen te worden als antwoord op de voorlezing van de wet of in diensten waarin het liefhebben van God en de naaste thematisch is.

LvdK 69 Johannes, wat moeten wij doen

Typering

Opnieuw (zie ook de liederen 46 en 53) een lied over Johannes de Doper. Een gesprek voor solo of cantorij + allen.

Afweging

Gelet op de structuur is het geen lied in een gebruikelijke vorm. Dat heeft gevolgen voor de voorbereiding van de liturgie, waarin dit lied een plaats zou krijgen.

Het is een berijming van de tweespraak tussen de ‘scharen’ die naar Johannes waren komen luisteren en de Doper zelf. In de strofen 1, 3 en 5 wordt steeds dezelfde vraag aan Johannes gesteld, waaraan het verlangen wordt toegevoegd: “ We wilden wel naar Hem toe, maar weten niet waar en hoe. Johannes geeft gevarieerde antwoorden overeenkomstig de verzen 11, 13/14 en 16 van Lukas 3.

De melodie is uiteraard volgens vraag en antwoord opgebouwd. Het lied eindigt opmerkelijk met een solo, terwijl dergelijke liederen meestal eindigen met zang van de hele gemeente.

Conclusie

Het is een Bijbellied volgens Lukas 3 en zou gezongen kunnen worden als lied bij de wet, of in de periode na Kerst bij de verkondiging van het optreden van Johannes of het eerste optreden van Jezus.

LvdK 72 Gij volgt ons uit Jeruzalem

Typering

Vanuit de geschiedenis van de Emmaüsgangers wordt toegewerkt naar ons wandelen met de opgestane Christus.

Afweging

Een vrij kort lied over de zgn. Emmaüsgangers. De eerste drie coupletten vatten het evangeliebericht kort samen. De vierde past het toe, waarbij wordt toegespitst naar de uitgang van ons leven. De Emmaüsgeschiedenis speelt zich ook af tegen de avond ... De melodie is die van het ons bekende Gezang 134 uit het Gereformeerd Kerkboek.

Conclusie

Ook los van de Emmaüsachtergrond is dit een heel bruikbaar lied. Er spreekt verlangen uit naar het woord en de nabijheid van Christus.

LvdK 73 De Heer is onze reisgenoot

Typering

Opnieuw een lied over Lukas 24,13-35. Deze geschiedenis in dichtvorm.

Afweging

Ook dit is een eenvoudig lied, waarbij heel dicht gebleven is bij het evangelie van de geschiedenis der Emmaüsgangers. Christus die de Schriften ontvouwt, het verlangen naar Zijn woord bij de reisgenoten.

Het lied eindigt mooi met: De Heer is onze reisgenoot.

De melodie van de bekende Jan Pasveer brengt de rust en de sfeer van het Bijbelse tafereel mooi tot uiting.

Conclusie

Ook bij dit lied geldt, dat het gezongen kan worden zonder een sterke binding aan de geschiedenis van de Emmaüsgangers. En ook hier spreekt weer het "Brandde ons hart niet toen Hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?"

LvdK 94 Mensen, wij zijn geroepen om te leven!

Typering

De zin van ons leven op aarde is, dat wij in het geloof leven naar de beloofde toekomst. Een lied naar aanleiding van Galaten 3: 16-22

Afweging

Dit lied verkondigt het evangelie van belofte, genade en uitzicht op de grote toekomst. God gaf Zijn beloften en daarmee ook Zijn genade aan Abraham en zijn nakomeling, Christus. De belofte werd gegeven op grond van geloof in Jezus Christus, aan wie op Hem vertrouwen. Van deze geschonken genade leeft de wereld en mogen Abrahams nakomelingen de toekomst tegemoet gaan. Wij zijn kinderen van de belofte, kinderen van de dag die komen zal, als de grote oogst te velde staat en Christus verschijnt vanuit de hoogte. De melodie is die van psalm 12.

Conclusie

Het evangelie van Galaten 3:22 verwoord in een bruikbare tekst op een bekende psalmwijs.

LvdK 101 Om Christus' wil zijn wij verblijd*Typering*

Een loflied op Gods gave: Zijn Zoon. die mens geworden is en is verheerlijkt tot ons behoud.

Afweging

In 1 Timotheüs 3,16 wordt Paulus lyrisch: hij bezingt het 'heilgeheim': Christus' komst 'in het vlees', die is gerechtvaardigd door de Geest en verheven boven alle schepselen. Hij, het Woord, wordt verkondigd. Het is het evangelie dat wij Gods kinderen mogen zijn en eeuwig leven te mogen ontvangen.

"Een zoon die naar Zijn Vader aardt", zegt couplet 1. Dit is het geheimenis der godsvrucht, dat in Christus de Vader zichtbaar wordt. Hij is het die de Vader heeft doen kennen. De melodie komt uit een oud gezangenboek (Neu Ordentlich Gesangbuch) van 1646. Het is een mooie, sierlijke wijs die aan het begin opstijgt en aan het slot weer rust vindt in de grondtoon.

Conclusie

Met dit lied wordt zingend de Christus beleden, zoals ook Paulus dat doet in 1 Tim. 3,16. Als zodanig is het heel bruikbaar in de eredienst, maar het kan ook heel functioneel zijn als gezongen geloofsbelijdenis of gemeentezang na de geloofsbelijdenis.

LvdK 104 Al wie het woord zal horen*Typering*

De brief van Jacobus leert ons: Wees daders van het woord.

Afweging

Een lied, gemaakt naar Jacobus 1,22-25. Een man kijkt in de spiegel, maar vergeet daarna weer hoe hij er uit zag. Hij heeft zichzelf niet echt herkend.

Ons mens-zijn is gelegen in de volmaakte wet: handelen naar het woord van God, de wet van de vrijheid en van de liefde. Ons beeld en ons ware wezen staat in de wet te lezen.

De melodie is eenvoudig. Frits Mehrrens heeft geprobeerd een spiegeleffect in de melodie aan te brengen: heel globaal gezien kan de melodie ook van achteren naar voren gelezen worden.

Conclusie

Een heel begrijpelijk gedicht op een eenvoudige melodie, waarin de boodschap van Johannes integer is verwerkt.

LvdK 117 Hoe zal ik U ontvangen*Typering*

Een overbekend en geliefd adventslied van Paul Gerhardt in een authentiekere vorm.

Afweging

Onder ons is meer bekend de vertaling van J.J.L. ten Kate. Die vertaling was erg vrij. Hier hebben we een nieuwe vertaling van ds. C.B. Burger, waarbij de coupletten 3, 4 en 7 van Ten Kate zijn gehandhaafd.

De melodie is van Johann Crüger, geschreven voor deze tekst. Crügers melodie beweegt zich wat meer in de sfeer van het Geneefse psalter.

Conclusie

Een goed alternatief voor het huidige Gezang 78 in ons Gereformeerd Kerkboek.

LvdK 118 Op U, mijn Heiland blij ik hopen*Typering*

Een van ouds bekend en geliefd adventslied

Afweging

Eigenlijk is dit een heel persoonlijk en dus subjectief, ietwat piëtistisch, lied. Maar het ademt ook een hartelijk persoonlijk verlangen in grote oprechtheid naar de komst van Christus. Het is als zodanig een echt adventslied dat door de jaren heen graag werd gezongen.

De melodie heeft een wat aria-achtig karakter, maar is eenvoudig gebleven en goed zingbaar. Ook dat is door de jaren heen bewezen. De melodie van de laatste regel is authentiek dan de bekende vorm.

Conclusie

Het lied kan in adventstijd goed functioneren in de kerkdiensten. Het drukt gevoelvol het verlangen uit naar de komst van de Christus.

LvdK 137 Hoor de herders, hoe ze Hem loven*Typering*

Kerstlied met een mooie tekst. Een lied voor de cantorij, minder voor gemeentezang.

Afweging

De wortels van dit lied liggen in de middeleeuwen. Het is een vertellend, balladeachtig gezang. In het eerste couplet wordt de boodschap aan de herders aangehaald en in het tweede couplet de geschiedenis van de wijzen, waarna het lied een verbreding krijgt door de oproep om met de engelen mee te zingen. Het lied eindigt met de betekenis van de geboorte van Christus voor de hele mensheid.

Zingenderwijs wordt er verteld. De melodie is niet onbekend.

Conclusie

Dit lied kan een goede bijdrage leveren aan het feestelijk karakter van kerstvieringen in de gemeentelijke samenkomst.

LvdK 141 Ik kniel aan uwe kribbe neer*Typering*

Een gelovig en belijdend lied van Paul Gerhardt.

Afweging

Hier valt vooral de gelovige overgave aan Christus op. Hij kwam als mens op aarde. Zingend wordt beleden dat Christus mij heeft uitverkoren en zich voor mij heeft vernederd. De relatie van de ik-figuur tot zijn Verlosser wordt teer verwoord. Vervolgens wordt ook de verheerlijkte Christus eer toegebracht.

Hoewel het lied persoonlijk getint is kan ook de gemeente het ook als een belijdend lied zingen zoals dat met meer ik-liederen al gebeurt.

Het lied is op een heel bekende wijs van Bach. (Bach gebruikt de eerste strofe van Gerhardts lied in zijn Weihnachtsoratorium)

Conclusie

Het is een echt kerstlied, maar sommige passages overstijgen ook de kerstboodschap tot een algemeen belijden van de betekenis van Christus voor de gelovige.

LvdK 143 Stille nacht, heilige nacht*Typering*

Dit lied mag wel het meest bekende kerstlied genoemd worden. Het heeft een verkondigend karakter.

Afweging

Dit lied mag dermate bekend worden verondersteld, dat een toelichting overbodig schijnt. Het is algemeen bekend dat 'Stille nacht' in geen kerstviering ontbreekt. Maar tot nu toe is het lied wel buiten onze erediensten gehouden. Daar kunnen argumenten voor zijn (zowel tekst als melodie verdienen geen schoonheidsprijs), maar ook bevat het lied heel goede, verkondigende elementen.

'Ook voor mij hebt Ge Uw rijkdom ontzegd' is een prachtige belijdenis.

Verder mag in de overwegingen sterk worden meegenomen, of een lied, dat buiten de eredienst zo'n vaste plaats heeft gekregen en met overgave gezongen wordt, ook niet in de samenkomst van de gemeente bij kerstvieringen een legale plaats mag hebben.

Conclusie

Gezien de sterke traditie waarin dit lied staat is het te overwegen om dit kerstlied ook een legale plaats in de kerstviering van de gemeente te geven.

LvdK 144 Dansen wil mijn hart en springen*Typering*

Een uitnodigend en blij kerstlied.

Afweging

De dichter weet dat er weerstanden kunnen zijn om in te stemmen met de vreugde van kerst. Daarom nodigt hij uit tot luisteren naar het evangelie van Christus' geboorte. In couplet 2 rekt hij af met de tegenstand om gelukkig te zijn, om zich vervolgens te richten tot degenen die hij oproept om met hem blij te zijn. Het heil is juist voor degenen die zich in het nauw gedreven voelen.

De melodie is vrolijk en gecomponeerd door Crüger.

Conclusie

Dit lied nodigt uit tot blijdschap om het evangelie van Christus' komst in het vlees.

LvdK 145 Nu zijt welkome Jesu, lieve heer*Typering*

Ook dit lied is een van de meest bekende kerstliederen. Het vertolkt de kerstboodschap en de blijdschap over Christus' komst op aarde.

Afweging

Ook dit lied is wel zo bekend, dat een toelichting overbodig schijnt. Het is zo ongeveer het oudste loflied op Christus' geboorte, dat in West-Europa in de volkstaal is gedicht. Ook het Kyrieleis is een oud element, dat al in de vierde eeuw in de kerkelijke liturgie is toegepast. De tekst is gemoderniseerd, en doet nog wel wat antiek aan. Maar het lied verbindt ons met de kerstvreugde die vorige geslachten bezongen.

Conclusie

Een lied dat graag gezongen wordt rond kersttijd. staat in zo'n sterke traditie, dat het ook daarom te overwegen is het een plaats te geven in onze kerstliturgie.

LvdK 151 O Christus, woord der eeuwigheid*Typering*

Vertolking van de waarde van Christus' menswording

Afweging

Dit lied sluit aan op de proloog van het evangelie van Johannes: het Woord is vleesgeworden en het heeft onder ons gewoond. Maar het is niet herkend ...

Bij mensen geldt dat woorden niet zomaar daden zijn. Voor God zijn Woord en daad één. Zijn

Woord 'geschiedt' en neemt ter wille van de mensen vlees en bloed aan. God vraagt een antwoord van ons. In Christus heeft God Zich op menselijke wijze aan ons kenbaar gemaakt. Wij kennen de Vader door het vleesgeworden Woord, Jezus Christus. Dat is de grote genade die de kerk op het kerstfeest overdenkt en viert. Dat wij Hem herkennen mogen: " (...) alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijkste van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan." (Mat. 25:40)

Conclusie

Een kerstlied, maar ook een Epifanielied: het gaat om de "verschijning" van God op aarde.

LvdK 165 Toen Jezus bij het water kwam

Typering

Een prachtig lied over het begin van het optreden van Jezus en over de doop.

Afweging

"Soms is er meer tijd nodig om de betekenis tot je te laten doordringen, maar er mag tussen liederen verschil zitten in eenvoud en duidelijkheid". "Het lied is gekozen omdat het goed past bij het begin van Jezus' optreden. Daar wordt vaak over gepreikt. Het zal niet zo gauw gezongen worden bij een doopsbediening, maar het past wel heel goed bij een preek over de doop waarin allerlei verbanden worden belicht". Dit zijn enkele overwegingen van de commissie vanuit de GS Amersfoort- Centrum die de bespreking van voorgestelde liedboekliederen tijdens die synode voorbereidde. En de synode adviseerde Lied 165 in eerste lezing vrij te geven. Helaas haalde dit lied niet de vereiste meerderheid, zonder dat de argumentatie van de tegenstemmers via de Acta is te achterhalen.

Het zou ermee te maken kunnen hebben dat niet alles op het eerste gezicht meteen glashelder is, of met de melodie die iets meer tijd vraagt om je die eigen te maken.

Wij vinden dat echter geen doorslaggevende argumenten om dit klassieke kerklied (van Luther) dat ook inspiratiebron is geworden voor veel muzikale bewerkingen (b.v. meerdere orgelbewerkingen van Joh. Seb. Bach) te onthouden aan de gereformeerde kerkganger. Het is alleszins de moeite waard vooral te letten op de prachtige lijn in dit lied, die uitloopt op dat schitterende couplet 5, over Jezus die als de nieuwe Adam voor ons het paradijs als het eeuwige leven 'hervonden' heeft.

Conclusie

We stellen voor dit prachtige klassieke kerklied alsnog vrij te geven.

LvdK 173 Alles wat over ons geschreven is

Typering

Jezus gaat volbrengen wat in de Schriften van Hem staat geschreven. Dit is een lied voor de Stille Week, waarvan er niet zo veel zijn in ons kerkboek.

Afweging

In Lucas 18,31 zegt Jezus tegen zijn leerlingen: we zijn nu op weg naar Jeruzalem, en alles wat door de profeten is geschreven, zal men de Mensenzoon laten ondergaan.'

En Lucas 10,51: 'Toen de tijd naderde dat Jezus van de aarde zou worden weggenomen, ging hij vastberaden op weg naar Jeruzalem.'

Of, zoals Hij later de Emmaüsgangers zou verwijten: ' (...) dat u niet gelooft alles wat de profeten gezegd hebben. Moest de Messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?'

De opgang naar het lijden, maar ook de overwinning van Pasen worden in dit lied gecombineerd.

Dit lied is eerder besproken door de GS. Amersfoort-Centrum 2005, en toen niet is vrijgegeven. De commissie die de bespreking ter synode moest voorbereiden, zag vooral problemen bij het slot van couplet 5: "een pregnant maar vooral ook lastig slot""De

dubbele punt achter verhogen die wel correct is, roept toch misverstanden op bij het verstaan van dit lied”.

Hoewel we die aarzeling kunnen begrijpen, vinden we het toch jammer dat daarom dit lied is afgestemd. Want het is een mooi lied voor de stille week. En die laatste zin is bij nader inzien goed te duiden, hoewel compact geformuleerd. Het laat het tegendraadse zien van die gang van Jezus naar Jeruzalem. De tweede en derde zin zijn als het ware een nadere inkleuring van wat Jezus kwam doen in en voor Jeruzalem: vrede verkondigen en bewerken. Maar de opgang naar Jeruzalem liep uit op die dubbele en niet met elkaar te rijmenreacties in de stad: heden hosanna, morgen kruisigt Hem. Zoals Jezus had aangekondigd in zijn klacht toen Hij Jeruzalem naderde: “Had ook jij op deze dag maar geweten wat vrede kan brengen. Maar dat blijft voor je verborgen, ook nu”. (Luc. 19: 42)

De melodie is de voor ons inmiddels bekende wijs van Gez. 125 uit ons kerkboek.

Conclusie

Dit lied mag wel een belijdenis genoemd worden van wat Christus voor ons heeft betekend in zijn opgang naar Jeruzalem en het lijden dat Hij daar zal ondergaan en ook de overwinning van Pasen.

LvdK 174 Ik wil mij gaan vertroosten

Typering

In dit oude lied wordt onze zondige staat beleden en gesmeekt om Jezus’ ontferming.

Afweging

Dit is een oud en ook heel bekend lied. Hoewel het taalkleed al behoorlijk is gemoderniseerd zijn er toch nog verklarende voetnoten nodig.

Toch, omdat dit lied ons sterk verbindt met ‘die ons zijn voorgegaan’, vraagt het om de afweging, of het bruikbaar is in onze erediensten.

Zondebesef is een thema, dat niet veel voorkomt in onze liederenschat. Het staat tegenover de zogenaamde overwinningsliederen. Het hanteert het thema van zondag 2, 3 en 4 H.C. Daarbij geeft het lied ook het perspectief van het verlossend werk van Christus’ voor de zondaar die tot hem vlucht. Het zal in de lijdenstijd gezongen kunnen worden, maar ook bij schuldbelijdenis en genadeverkondiging.

De melodie is bekend.

Conclusie

Met de gehanteerde thematiek, het besef en belijden van zonde en schuld, met daarbij het vluchten tot de Christus, levert dit lied een waardevolle aanvulling voor onze liederenschat. Ook mag worden gewaardeerd, dat dit lied ons plaatst in de lijn van ons voorgeslacht.

LvdK 198 De mond der aarde spreekt

Typering

Christus is verrezen uit het graf. In dit lied wordt dat verwoord als: de mond der aarde spreekt de naam des levens uit. Het lied zinspeelt op het evangelie van de opstanding in Johannes 20.

Afweging

In dit lied wordt met beelden over de opstanding gesproken: “De mond der aarde spreekt de naam des levens uit”, en in couplet 3: “Het licht straalt uit de grond”. Direct daarna wordt ronduit verkondigd: “Christus is opgestaan.”

Het lied kent twee delen: het eerste deel, couplet 1 en 2 verkondigt met beelden de opstanding, versluierd, alsof het nog vroeg in de morgen is. De kluisters van de tijd worden verbroken: de langverwachte dag is aangebroken.

Couplet 3 en 4 reflecteren hierop en geven het vervolg aan: “De man van Pasen strekt zijn beide handen uit – Hij groet zijn Pinksterbruid. Zoals eens Adam in de hof.

Er wordt in couplet 3 teruggegrepen op: “De mond der aarde spreekt”: “(...) de adem van zijn

mond spreekt ons met leven aan.

De melodie volgt de tweedeling - de wijs van deel 1 en 2 is voor een groot deel gelijk - , maar de tekst is in vier strofen afgedrukt. Het is een lied dat in zijn geheel gezongen dient te worden.

Conclusie

Een paaslied van hoog dichtelijk gehalte met toch een begrijpelijke en Schriftuurlijke tekst. Een aanwinst naast de paasliederen met de bekende thematiek.

LvdK 204 Jezus Christus, onze Heiland

Typering

Een lied van Maarten Luther, dat met eenvoudige woorden het paasevangelie verkondigt.

Afweging

Deze lofzang van Luther voor het Paasfeest is vanaf 1524 in alle Duitse gezangboeken te vinden. Ook in Nederland komt het lied al voor in gezangboeken uit de 16e eeuw.

De inhoud is helder en vat de hele inhoud van het paasevangelie samen: Christus overwint de macht van zonde en dood door zijn opstanding. Hij heeft de straf gedragen en daarmee Gods genade verworven.

De melodie is mooi en goed zingbaar.

Conclusie

Vergeleken met lied 198 is dit weer een lied met de bekende thematiek en goed bruikbaar bij paasvieringen.

LvdK 210 Sta op! – Een morgen ongedacht

Typering

De hoopvolle betekenis van Christus' opstanding wordt bezongen en wekt op om op te staan en het nieuwe leven tegemoet te treden.

Afweging

In Rom. 5 wordt Christus gezien als de nieuwe Adam, de eersteling van de nieuwe mensheid. In Col. 1 noemt Paulus Hem de eerstgeborene van heel de schepping. Het lied hanteert een geboortethematiek: het nieuwe leven is ontloken (couplet 1) vanuit de dood en het graf (couplet 2). In dit lied wordt ook mooi verwezen naar schepping (de eerste Adam) en de nieuwe schepping (de nieuwe Adam uit couplet 2).

Pasen is in dit lied niet het feest van allerlei nieuw leven, van lammetjes en eitjes (zoals in heidense gebruiken). Het is omgekeerd: Christus is opgestaan en daarom is er hoop voor de gehele schepping. De mens, de nieuwe mens mag hoopvol de toekomst tegemoet, waar Christus is voorgedaan.

Conclusie

Dit lied verkondigt blij een kentering in de tijd: het oude is voorbijgegaan, het nieuwe is gekomen dankzij Christus' overwinning op de dood.

LvdK 211 Christus is opgestanden

Typering

Nederlands paaslied uit de Middeleeuwen.

Afweging

Een lied waarvan al heel wat vertalingen gemaakt zijn en dat tot in onze dagen heel geliefd is gebleven.

Ook van de melodie bestaan verschillende lezingen. De vijf coupletten eindigen elk met het Kyrieleis, terwijl het lied afsluit met een drievoudig Halleluja.

Het lied bezingt onze blijdschap om Christus' lijden, zijn opstanding en victorie en zijn verlossend werk voor ons, waardoor 'de dood haar naam heeft verloren'.

Conclusie

Een mooi lied uit de historie van de kerk, waard om gezongen te worden.

LvdK 212 Halleluja, de blijde toon

Typering

Jubellied voor Pasen (Oud-Nederlands paaslied uit Ootmarsum)

Afweging

In de traditie van Ootmarsum jaarlijks op het paasfeest gezongen (net als 211)
Door het veelvuldig halleluja een echt jubellied, dat vloeiend en in een doorgaande lijn gezongen dient te worden: couplet en refrein zijn boogvormig opgebouwd.

Conclusie

Blij lied dat goed past bij het feest van Pasen.

LvdK 247 De Geest des Heren heeft

Typering

Prachtige tekst rond het Pinksterfeest, oorspronkelijk een dooplied.

Afweging

Mooie hedendaagse tekst over Gods werk in ons, die in Hem gedoopt zijn. Beelden van nieuw begin, bezieling, gezalft worden met zijn Geest lopen uit op de bede: kom Schepper Geest, voltooi wat Gij begonnen zijt. Als dooplied dus ook heel goed passend bij Pinksteren. De melodie is mooi, niet te moeilijk en speelt zich af binnen het kader van een kwint. Het lied was oorspronkelijk bedoeld om 'tijdens een Latijnse doopdienst tenminste één lied in de volkstaal te kunnen zingen' en werd gezongen op de melodie van 'Gelukkig is het land'. Bernard Huijbers maakte bij de tekst van Huub Oosterhuis een nieuwe melodie (gecomponeerd in 1950).

Conclusie

Een waardevolle aanwinst als dooplied en als Pinksterlied!

LvdK 261 Sion mijn vaderland

Typering

Lied over de heerlijkheid van het toekomstige nieuwe Jeruzalem

Afweging

Het lied dat de dichter, een Franse monnik die leefde in de 12e eeuw, maakte, werd pas in de 19e eeuw door de Engelse kenner van het kerklied, J.M. Neale, vertaald. Een deel van de hymne is door Van der Leeuw in de Bundel van 1938 overgenomen. Het veel gebruikte binnenrijm, dat door het overmatig gebruik enigszins eentonig wordt, is daarbij ook overgenomen. De melodie (Adriaan Engels) is ontstaan in de dertiger jaren. Het lied probeert onder woorden te brengen de heerlijkheid die ons wacht 'aan de overkant', een heerlijkheid die wij ons op aarde nauwelijks kunnen voorstellen.

Conclusie

Een Middeleeuws lied over het nieuwe Jeruzalem.

LvdK 266 Gods kinderen op aarde

Typering

Tekst van overgave, mooi lied over de geruste slaap van in Christus gestorvenen.

Afweging

Een wandkleed in Frankrijk met daarop afgebeeld gestorven heiligen, waarvan de zielen naar God worden gedragen, inspireerde J.W. Schulte Nordholt tot dit lied over het sterven in de HEER en gerust zijn in God. De stille slaap is tegelijk een ontwaken tot God.

Conclusie

Een mooi lied bij begrafenis en rouw.

LvdK 268 U heb ik lief, U roep ik aan*Typering*

Een lied waarin de liefde voor Jezus wordt bezongen.

Afweging

Een lied van Martin Schalling, gekenmerkt door een vroege vorm van het piëtisme. De liefde voor Jezus wordt bezongen, maar het wordt niet te sentimenteel. Dit lied werd opgenomen in de bundel 1938 in een vertaling van C.B. Burger. Later heeft men gekozen voor de vertaling van couplet 2 van A. den Besten. Af en toe is het taalgebruik ouderwets. Het lied, waarvan de autograaf bewaard is gebleven, is uit 1569.

J.S. Bach gebruikte deze melodie en het laatste couplet als slotkoraal in zijn Johannes Passion.

Conclusie

Een lied als getuigenis van de liefde voor Jezus kan ook in onze kerken gezongen worden.

LvdK 283 Gij zijt de zin van wat wij zijn*Typering*

Een lied waarin de geschiedenis van de mensen achter God die de geschiedenis maakt, wordt beschreven.

Afweging

De dichter schreef dit lied tijdens een conferentie in 1954 over de Amerikaanse Burgeroorlog. De hartsfontein in het eerste couplet staat voor de bron des levens in het paradijs. Vervolgens wordt de mystieke gang van de mens beschreven, weer eindigend in het paradijs in couplet 6.

Hierbij past een krachtige melodie. Het begin doet denken aan de inzet van "Erschienen ist der herrlich Tag" (Gezang 200).

Conclusie

Een lied dat in moeilijke tijden gezongen, getuigt van Gods nabijheid en uitkomst.

LvdK 308 In Christus is noch west noch oost*Typering*

De hele wereld getuigt van Christus.

Afweging

De dichter W.A. Dunkerley schreef dit lied onder de schuilnaam John Oxenham. Hij deed dit voor een zendingsfeest van de Londen Missionary Society in 1908. Dit lied spreekt tot de verbeelding door de directheid en de weidsheid die het gebruik van de windstreken oproept. De melodie is in 1830 verschenen in de bundel Psalm Tunes for the Voice and the Pianoforte, in dat jaar gepubliceerd door Alexander Robert Reinagle. Deze prachtige Engelse melodie wordt meestal aangeduid als St. Peter. Verwijzend naar de kerk van St. Peter in the East te Oxford, waar de componist werkzaam was als organist.

Conclusie

Een lied waarin wordt bezongen dat wereldwijd mensen in Christus geloven.

LvdK 314 Gij die gelooft, verheugt u samen*Typering*

Een lied over de kerk, plaatselijk en wereldwijd.

Afweging

De tekst is naar een Duits lied in een vertaling van Roelof Bennink Janssonius. Inhoudelijk gaat dit lied vooral terug op de brief aan de Efeziërs. Dichtbij of ver, in geloof vormen we één gemeente.

De melodie "O dass ich tausend Zungen hätte" wordt in het liedboek drie keer gebruikt (Gezang 297, 314 en 440). Johann Balthasar König nam deze melodie op in zijn bundel *Harmonischer Liederschatz*, die hij in 1738 heeft samengesteld. De melodie is waarschijnlijk ook door hem gecomponeerd. Een bekende melodie die in een rustig tempo gezongen dient te worden.

Conclusie

Ook dit lied bezingt dat het geloof grenzeloos is.

LvdK 322 Hoor Gij ons aan*Typering*

Gebed bij aanvang van de kerkdienst.

Afweging

Koning Salomo bouwt een tempel. In zijn gebed, bij de ingebruikname, realiseert hij zich dat dit werk van mensenhanden de Allerhoogste niet kan bevatten. Toch komt God tot ons, zoals Hij beloofd heeft. Hij bouwt voor ons het huis van vergeving, waarin wij mogen wonen.

De melodie van Carl Philipp Emanuel Bach werd oorspronkelijk gecomponeerd bij een tekst van de belangrijkste dichter uit de tijd van de Aufklärung, Christian Fürchtegott Gellert. Uit deze kerkmuzikaal mindere periode bleven enkele melodieën gangbaar. In hun vrij monotone eenvoud geven ze een goed beeld van de hymnische denkwijze in die periode.

Conclusie

Een gebed waarin wij vragen of God ons wil ontmoeten.

LvK 329 Grote God, Gij hebt het zwijgen*Typering*

Een bede voorafgaand aan het lezen en de verklaring van de Schriften

Afweging

Spreek Heer, Uw gemeente hoort. Dat is de kern, de bede van dit lied. Dit lied is dus te beschouwen als een gezongen gebed om de opening van het Woord. Of ook een bede om verlichting door de Heilige Geest. Mooi is, dat ieder couplet ook eindigt met deze bede. Het lied voorziet ook in een categorie liederen (gebed voor de opening van het Woord of de prediking) waarin nog niet zo ruim is voorzien.

Het lied begint met de gedachte, dat de hele kosmos één groot zwijgen zou zijn, als God niet met zijn Woord de stilte doorbroken zou hebben. De Schrift is: het geschrevene, wat is genoteerd. Dat gaat leven als het gelezen wordt.

Dan komt de bede, of God werkelijk verstaanbaar mag zijn. Dwars door vreemde woorden en gedachten heen, die ons zo gauw aan het dwalen kunnen brengen (cpl. 3)

De melodie is die van psalm 38.

Conclusie

Een bruikbaar lied als bede voor de opening van het Woord, voor de prediking of ook aan het begin van de eredienst.

LvK 334 Here Jezus, wij zijn nu*Typering*

Een dooplied, waarin ouders en gemeente belijden, dat het kind alleen kan opgroeien onder Gods goede zorgen

Afweging

Dit lied doet sterk denken aan een dooplied dat we al kennen: "Here Jezus, om Uw woord" (LvK 328). Het zijn vooral de ouders (vooral) die samen met de gemeente spreken en bidden, waarbij meermalen verwezen wordt naar wat God zelf in Zijn Woord zegt. Couplet 1 eindigt met verwijzing naar Marc., 10:14), couplet 2 verwijst naar het gesprek met Nicodemus, Joh. 3:5), verwijzingen naar gelijkenissen in couplet 4 en couplet 5 verwijst naar het boek van het leven (Openb. Bijv. 13:8, 17:8) met de dringende vraag de namen van de kinderen daarin te willen schrijven.

Conclusie

Een mooi en bruikbaar dooplied op een bekende fijne wijs.

LvK 344 Het heil des hemels werd ons deel*Typering*

In dit lied gaat het om de rechtvaardiging uit het geloof, niet uit werken van de wet.

Afweging

Met dit lied belijden we dat we het heil uitsluitend hebben verkregen door Gods genade en niet uit werken der wet.

Dat hebben we te danken aan het verdienstelijk werk van Christus. Dat zegt couplet 1.

In de volgende coupletten wordt dit evangelie uitgewerkt.

Couplet 5 sluit het lied af met een dankzegging en lofprijzing voor het geroepen mogen zijn tot het grote feest.

Het lied heeft sterk het karakter van een geloofsbelijdenis, namelijk van de kern van het evangelie van onze rechtvaardiging.

De melodie is al oud, eenvoudig en kan op gedragen wijze gezongen worden.

Conclusie

Een bruikbaar lied dat heel Schriftuurlijk de kern van het evangelie verwoordt.

LvK 353 Het hoogste woord daalt uit het licht*Typering*

Een lied over de menswording van de Zoon. In dit lied wordt Gods werk in korte krachtige strofen bezongen.

Afweging

Niemand minder dan de grote denker Thomas van Aquino is de dichter van dit lied. Ook in dit lied heeft hij zijn dogmatische opvattingen in poëzie verwoord.

De liedvorm is heel eenvoudig vierregelig. Christus' werk voor ons wordt verteld

Overleveren en geven, dat heeft Christus voor ons gedaan en dat zijn de kernwoorden van dit lied.

In couplet 4 valt het hoogtepunt: de betekenis van onze Verlosser. Dan kan er alleen nog een dankbare lofprijzing volgen in de volgende twee coupletten.

De melodie is al heel oud en ook heel eenvoudig.

Conclusie

Dit lied verhaalt op schriftuurlijke wijze Christus' verdienstelijk werk voor ons en is daarom heel bruikbaar bij de evangelieverkondiging. Ook bij de liedkeuze voor bij het avondmaal zal van dit lied dankbaar gebruik gemaakt worden.

LvK 373 Nu wordt het licht, de dag breekt aan*Typering*

Een morgenlied, een ochtendgebed

Afweging

Gezongen wordt er en gedant voor bewaring in de afgelopen nacht, 'voor satans macht'. Daarna volgt de bede om bewaring gedurende de dag die is aangebroken. Een bekende thematiek voor morgengebeden.. Opmerkelijk is, dat niet de Vader, maar Christus wordt gevraagd om Zijn goede zorgen voor deze dag. Couplet 3 maakt dan ook duidelijk dat we tenslotte toch leven en werken onder Zijn heerschappij. Daarom ook wordt in couplet 4 gebeden om kracht en zegen bij ons werk tot eer van onze Opperheer. De liederen van Melchior Vulpus behoren tot de mooiste uit de geschiedenis van het kerklied. Zo ook deze wijs.

Conclusie

Een mooi morgenlied. Het zal echter minder bruikbaar zijn voor in de eredienst. Toch mag zo'n lied wel ter beschikking komen van onze kerkmensen; ze kunnen het gebruiken bij andere passende gelegenheden.

LvdK 415 Komt nu met zang*Typering*

Juicht God om Zijn grote werk.

Afweging

Een feestelijke tekst op een uitbundige melodie. Een heerlijk lied om te zingen. Maar wordt er momenteel nog wel zoveel uit Valerius' Gedenckklank gezongen? Ademt dit lied niet teveel de sfeer van God, Neerland en Oranje? In dit lied, uiteraard ontstaan vanuit de situatie in de Tachtigjarige Oorlog, tilt Valerius de gebeurtenissen in de geschiedenis naar een hoger niveau. Zoals God ook aan Israël deed doet Hij aan ons: na duistere wolken geeft Hij telkens weer zonschijn. Dat is en blijft te allen tijde actueel. De tekst is weliswaar oud maar voor mensen van nu nog steeds fris en begrijpelijk. En de geweldige melodie blijft eveneens fris.

Conclusie

Een eens geliefd lied dat de moeite waard is om 'door te geven' aan het nageslacht.

LvdK 461 O hoogt' en diepte, looft nu God*Typering*

Looft God! Zijn weg is majesteit. Zijn weg is veiligheid.

Afweging

Echt voorbeeld van een Engelse hymne. Zowel tekst als melodie stralen naast majesteit en verhevenheid ook liefde en innige warmte uit. Inhoudelijk voegt het lied mogelijk niet veel toe aan wat we al hebben. De tekst wijst ons op de 'bekende' weg: "Looft God, o hoogte en diepte, om de weg die Hij met ons/jou is gegaan." Maar in dit lied zijn de 'geuren en de kleuren' net weer even anders dan anders en daarom een welkome aanvulling.

Conclusie

Goed lied met een prachtige melodie.

LvdK 463 O Heer die onze Vader zijt*Typering*

Een bede om innigheid, om geest en waarheid.

Afweging

Een lied uit de kring van de Quakers geschreven door John Greenleaf Whittier. Dat zou vragen kunnen oproepen omdat de Quakers-visie, dat in ieder mens iets van God zit, ons op verkeerde gedachten kan brengen.

Maar de tekst is hier en daar wat vrij vertaald door de dichter Schulte Nordholt, waardoor dit lied lossier is komen te staan van de oorspronkelijker versie. De vrije vertaling levert een mooi lied in een sfeer van innigheid en rust op dat graag gezongen wordt.

Wel jammer dat het Liedboek gekozen heeft voor de melodie van F.C. Maker en niet voor de melodie van C.H. Parry, die veel sterker is.

Conclusie

Een fijn lied om te zingen.

LvdK 485 O Christus, wees geprezen!*Typering*

Een lied over het rijk van Christus waarin de vrijheid wordt gevierd. Het rijk van de satan met zijn slaafse onvrijheid gaat teniet.

Afweging

Een lied met enkele verwijzingen naar Schriftgedeelten: in vs. 1 wordt gerefereerd aan Gal. 5,1: "Opdat wij waarlijk vrij zouden zijn, heeft Christus ons vrijgemaakt".

Verder treffen we de belofte uit Openbaring aan Johannes aan waarin staat dat degenen die bij Christus horen met Hem als koningen zullen heersen (Openbaring 5, 20 en 22).

Maar ook Joh. 8,22 waar Christus tegen de Joden zegt: "Gij zijt van beneden, Ik ben van boven; gij zijt van deze wereld, Ik ben niet van deze wereld".

In vers 2 komt Christus naar voren als de 'enige' die de duivel heeft weersproken, een verwijzing naar de verzoeking in de woestijn. Nog meer dan dat is dat Hij 'Gods woord volbracht' heeft.

Hoewel zij die in Christus zijn, weten dat zij vrij zijn in Hem, is hun gebed dat zij in Christus' kracht strijden tegen de Satan. "Geef dat wij als bevrijden met deze vijand strijden". Aan het einde van couplet 3 zien we waar het op uit loopt: 'Maak ons aan U gelijk, Christus naar wie wij heten, voorboden van uw rijk'.

De melodie van Melchior Vulpius is groots van karakter.

De lengte van de coupletten zou op het eerste gezicht kunnen afschrikken maar wanneer de regels twee-aan-twee worden gezongen zal het een stuk vergemakkelijken.

Conclusie

Krachtig lied uit de Lutherse traditie.

LvdK 486 Wij rijken, zeer door U bemind*Typering*

Een lied van de rijkdom.

Afweging

Eigenlijk een lied over verantwoord rentmeesterschap. Vers 4 verwijst naar de rijke jongeling die ernstig hechtte aan zijn bezit. Sluit dit niet aan bij onze situatie waarin we ook gehecht zijn aan onze welvaart?

Liederen met een dergelijk appèl hebben we niet of nauwelijks in onze bundel.

Wij zijn van onszelf niet in staat om het aardse bezit los te laten. We roepen God met klem toe: "Dwing Gij ons, U te volgen, Here!
De melodie van Tera de Marez Oyens is weliswaar niet de meest eenvoudige maar na goede oefening prima door een gemeente te zingen.

Conclusie

Gezien de inhoud een aanwinst.

6 Voorwerk aanvulling selectie Opwekking

Ter illustratie het voorwerk voor een aanvulling van de selectie uit de opwekkingsliederen die in de jaren 2008 tot en met 2010 zijn verschenen. Deze lijst is geen voorstel, maar is puur ter illustratie toegevoegd en staat dus onder voorbehoud van positieve evaluatie door de GS in 2011, en afronding door deputaten.

- 672 Heerser over alle dingen
- 674 Zie de stroom van Jezus' liefde
- 687 Heer, wijs mij uw weg
- 689 Spreek, o Heer, door uw heilig woord
- 694 Ik bouw op Jezus, anders niet
- 695 Verberg mij nu
- 704 O kerk, sta op
- 705 Toon mijn liefde
- 706 Zie hoe Jezus lijdt
- 710 Gebed om zegen

7 Brief aan de kerken

Een nieuw lied voor de Heer, in uw mond in uw taal.

Brief aan de kerken, aan kerkenraden en liturgiecommissies

De aanhef van deze brief is de titel van het rapport dat de Deputaten kerkmuziek aan de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 hebben aangeboden. De gemeente zingt een nieuw lied. Al in het Oude Testament wordt opgeroepen tot het zingen van nieuwe liederen (Psalm 33,3) en ook in het Nieuwe Testament spoort Paulus aan tot het zingen van allerlei lofliederen voor de Here (Efeze 5,19 en Kolossenzen 3,16). Deze oproep om de Here te loven in allerlei taal en toonaard om wat Hij heeft gedaan, is ook de motivatie voor Deputaten kerkmuziek en de synode van Zwolle-Zuid om veel nieuwe liederen vrij te geven voor gebruik in de eredienst. De eredienst is een viering van het verbond. De gemeente komt thuis bij de Heer en viert de diepe verbondenheid in en door het bloed van Christus. In die viering passen de hoge tonen van vreugde, blijdschap en lofzegging. Maar ook de tonen van schuldbesef, pijn en verdriet hebben een plek in de viering, waarin mensen zoals ze zijn door de Here ontvangen worden.

Veel broeders en zusters zijn blij met zoveel nieuwe liederen. Eindelijk kunnen ze zingen, de liederen die ze buiten de diensten altijd al zo graag zongen. Maar er zijn ook veel broeders en zusters verontrust. Worden de psalmen wel gezongen? Sluipen er niet allerlei liederen de eredienst in die eigenlijk niet thuishoren in een gereformeerde kerkdienst? Welke route lopen de kerken en waar is het einde van die weg? We zien door de bomen het bos niet meer. De synode was zich bewust van het verschil in waardering zoals dat in de kerken aanwezig is, en van de ingewikkeldheid van dit alles voor kerkleden die niet direct bij het proces betrokken zijn.

Daarom kregen Deputaten de opdracht om de kerken te dienen met een korte uitleg van het tijdspad van de invoering van de nieuwe liederen en een meer inhoudelijke toelichting bij de ingeslagen koers en de genomen besluiten.

In 1996 heeft de synode van Berkel en Rodenrijs de opdracht gegeven om te komen tot een 'royale' bundel liederen voor de eredienst. De synode formuleerde criteria voor de selectie: de liederen moeten:

1. geschikt zijn om te zingen in de eredienst
2. Schriftuurlijk zijn
3. een goede woord-toon verhouding hebben
4. bruikbaar zijn voor mensen van de huidige tijd en cultuur (later toegevoegd).

Achtereenvolgende deputaatschappen en synoden zijn bezig geweest met het zoeken en beoordelen van liederen uit allerlei bronnen. De laatste synode van Zwolle-Zuid (2008) heeft veel liederen uit het *Liedboek voor de kerken* en andere liedbundels als *Zingend geloven*, *Tussentijds*, en liederen die door dichters en componisten zijn aangeleverd, vrijgegeven voor gebruik in de eredienst. In deze brief willen Deputaten niet de gehele lijsten opnemen. Daarvoor verwijzen we naar de website www.gkv.nl. Wat we wel willen doen is laten zien dat we ons met de voorgestelde en genomen besluiten binnen de uitgestippelde koers bevinden zoals die door de synodes is geformuleerd.

Liedboek voor de Kerken

Het *Liedboek voor de Kerken* is verschenen in 1973. Hierin zijn, naast de psalmen, vele liederen opgenomen uit de gereformeerde en lutherse traditie. U kent het *Liedboek* inmiddels wel. In de eerste jaren na de verschijning werd er in de erediensten van de Vrijgemaakte kerken niet uit het *Liedboek* gezongen. Toch ontdekten velen dat er prachtige gezangen in staan die we op de kerkelijke feestdagen heel goed kunnen zingen tot eer van God die wonderen doet. Maar er staan ook liederen in die de waarheid van Gods openbaring te vaag verwoorden of anderszins niet passen in een gereformeerde eredienst. Daarom is besloten dat we wel gezangen uit het *Liedboek* kunnen zingen, maar alleen een selectie. Dat besluit is genomen in 1996 op de synode van Berkel en Rodenrijs. Eerst was die selectie heel beperkt, maar nu zijn er al veel liederen vrijgegeven. En de synode van Zwolle-Zuid heeft deputaten de opdracht gegeven om een nalezing te houden onder de gezangen om te komen tot een definitieve selectie van liederen uit het *Liedboek*.

Een probleem daarbij is dat de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied (ISK), die de auteursrechten van de liederen in het *Liedboek* beheert, geen toestemming heeft toegegeven om de geselecteerde liederen over te nemen in een eigen bundel. Daarom moeten we het *Liedboek* in zijn geheel meenemen naar de kerk.

Ondertussen heeft het ISK een geheel nieuw project ter hand genomen: *Liedboek 2000*. In 2012, inmiddels 12 jaar later dan de bedoeling was, moet het nieuwe liedboek verschijnen met daarin de psalmen en veel nieuwe gezangen. De naam van het nieuwe liedboek is inmiddels bekend: *Liedboek - zingen en bidden in huis en kerk*.

De Gereformeerde Kerken vrijgemaakt hebben niet deelgenomen aan de totstandkoming van het eerste *Liedboek*. De synode van Zwolle-Zuid heeft besloten om nu wel deel te nemen aan dit nieuwe project om zo mee te denken over de keuze van de liederen die opgenomen worden. We zijn dus nu als kerken lid van het ISK. Dat wil echter niet zeggen dat we verplicht zijn om het nieuwe *Liedboek* integraal over te nemen. Tenslotte gaat de plaatselijke kerkenraad zelf over de vormgeving van de liturgie. En we hebben onze eigen synodes om samen afspraken te maken over hoe onze liturgieën er uit kunnen en mogen zien. Daarom zal over die invoering van het nieuwe Liedboek en ook over de participatie in het ISK door komende synodes doorgesproken en besloten worden. Er is op dit moment dus sprake van een zgn. tweesporenbeleid. Het ene, al wat oudere spoor is het verder werken aan ons definitieve *Gereformeerd Kerkboek*.

Een dergelijk nieuw kerkboek zal ook de nieuwe formulieren en de nieuwe kerkorde bevatten. Hoe het eruit gaat zien als we uiteindelijk besluiten om het nieuwe *Liedboek* in te gaan voeren, is ook nog onhelder.

Het spoor van het *Gereformeerd Kerkboek* is hopelijk op de synode van Harderwijk 2011, vrijwel geheel afgerond. Het andere spoor is de totstandkoming van het nieuwe Liedboek. Als we ervan uitgaan dat dat in 2012 klaar is, dan kunnen deputaten voor de synode van 2014 adviseren over invoering daarvan en de synode kan daarin vervolgens een eigen afweging maken.

Voor wie meer wil weten over het nieuwe liedboek en over de ISK kan terecht op de websites www.kerklied.net en www.liedboek.nl.

We naderen kortom een beslissende fase: de afronding van ons eigen kerkboek en de afronding van het *Liedboek* door de ISK. Wat zal de keuze worden?

Het allerbelangrijkste is dat de gemeente een ruime en rijke schat aan psalmen en liederen heeft om de Here in alle toonaarden te loven, Hem te smeken en te danken om wat Hij heeft gedaan en vast en zeker gaat doen.

Gereformeerd kerkboek

In 2006 verscheen het *Gereformeerd kerkboek*. Zoals in het *Ten geleide* staat, bevat het kerkboek 139 nieuwe gezangen, een bundeling van de 90 liederen die door de synode van Zuidhorn zijn vrijgegeven en de 49 liederen die de synode van Amersfoort vrijgaf. Maar deze bundel is een tijdelijke bundel. Zoals het in het *Ten geleide* staat: deze uitgave is een voorlopige totdat het vernieuwde Gereformeerde kerkboek verschijnt, waarvan de inhoud naar verwachting in 2011 wordt vastgesteld. Deze verwachting wordt niet helemaal werkelijkheid. Deputaten willen in 2011 de definitieve selectie van de Liedboekliederen en die van de liederen uit andere bronnen afronden, zodat de synode van Harderwijk uiteindelijk het definitieve Kerkboek kan vaststellen. Maar of dat nieuwe kerkboek wordt ingevoerd, hangt helemaal af van de ontwikkelingen van het nieuwe *Liedboek*, zoals we hierboven hebben beschreven.

Opwekking

Het zal niemand zijn ontgaan dat er in de laatste decennia veel liederen uit de evangelicale hoek populair geworden zijn, bij jongere maar ook oudere kerkliden. De zgn. Opwekkingsliederen vertolken vooral de aanbidding en de lof op Christus' overwinning van dood en graf. De teksten zijn vaak rechtstreeks ontleend aan de Bijbel en soms ook een eenvoudige maar krachtige weergave van de kern van het christelijk geloof. Door de combinatie met melodieën, die makkelijk te leren en mee te zingen zijn, geven Opwekkingsliederen aan velen de mogelijkheid om op directe wijze het geloof in Christus, de hoop op God en de aanbidding van zijn Persoon uit te zingen. De vorige zin wil natuurlijk niet zeggen dat dit niet voor de psalmen of de gezangen geldt. Maar het is wel zo dat er naast de psalmen en de gezangen een nieuw genre liederen gegroeid is. En dat genre liederen wordt door velen gewaardeerd. Uiteindelijk heeft de synode van Amersfoort deputaten gevraagd om zich te buigen over de kwaliteit van de Opwekkingsliederen. Zij hebben in hun rapport voor de synode van Zwolle-Zuid aangegeven dat er inderdaad sprake is van liederen vanuit een andere, evangelische, traditie. In de liederen proef je soms een andere theologische opvatting. Een opvatting die suggereert dat de gelovige het heil hier en nu in bezit heeft of soms ook een te directe omgang met de heilige God. Maar deputaten konden niet tot een algemene afwijzing van de Opwekkingsliederen komen. Dat zou betekenen dat een andere liedcultuur in zichzelf onschrijftuurlijk zou zijn. En de Bijbel leert ons duidelijk dat de zonde zich niet bevindt in de soort muziek, het muziekinstrument, of de soort cultuur waarin christenen gewoon zijn te zingen. De zonde bevindt zich in het hart van de mens. En andersom betekent dat ook dat christenen vanuit een hart, verblijd door de daden van de Here, mogen zingen in alle toonaarden.

Wel heeft de synode, in navolging van deputaten, uitgesproken dat deze liederen een zijstroom zijn, naast de hoofdstroom van de gereformeerde eredienst. Een beperkt aantal liederen wordt aanbevolen om te zingen in diensten die een bijzonder karakter dragen. Deputaten hebben inmiddels een lijst gepubliceerd van te zingen Opwekkingsliederen en daarbij een theologische en liturgische handreiking geschreven.

Ondertussen ontstond in de orthodox gereformeerde kerken een nieuw project: Psalmen voor Nu. De psalmen herdicht in moderne taal, geschreven om uitgevoerd te worden in de popmuziek. In korte tijd werden deze nieuwe, moderne, oude psalmen populair en het bleek dat sommige ook goed te zingen zijn door de gemeente. Deputaten en synode hebben gezegd dat we met deze liederen op min of meer dezelfde manier zullen omgaan als met de Opwekkingsliederen.

Groeiende diversiteit

Er ontstaat op deze manier meer diversiteit in liturgieën. Aan de ene kant moeten we daar niet van schrikken. Een gereformeerde gemeente in een grote stad is nu eenmaal vaak anders dan een gemeente op het platteland. Of: een gemeente met veel jongeren zal in de diensten een andere taal en liederen gebruiken om God te loven en zijn Woord te horen, dan in een gemeente met meer oudere broeders en zusters. Dat moet ons niet bevreemden. Aan de andere kant: iedereen kan nog steeds een gereformeerde eredienst herkennen aan de kenmerkende elementen waaruit deze diensten bestaan. En die belangrijke momenten blijven. Die hebben deputaten en synoden niet gewijzigd, integendeel. We hechten allen aan de prachtige gereformeerde liturgische traditie. Die valt niet weg als er mogelijkheden zijn om andere tonen te laten horen. Hoe dat precies gestalte krijgt, is uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerkenraad. Deputaten faciliteren door in dienst van de kerken liederen te bezien, te beoordelen en wel of niet aan de kerken te adviseren.